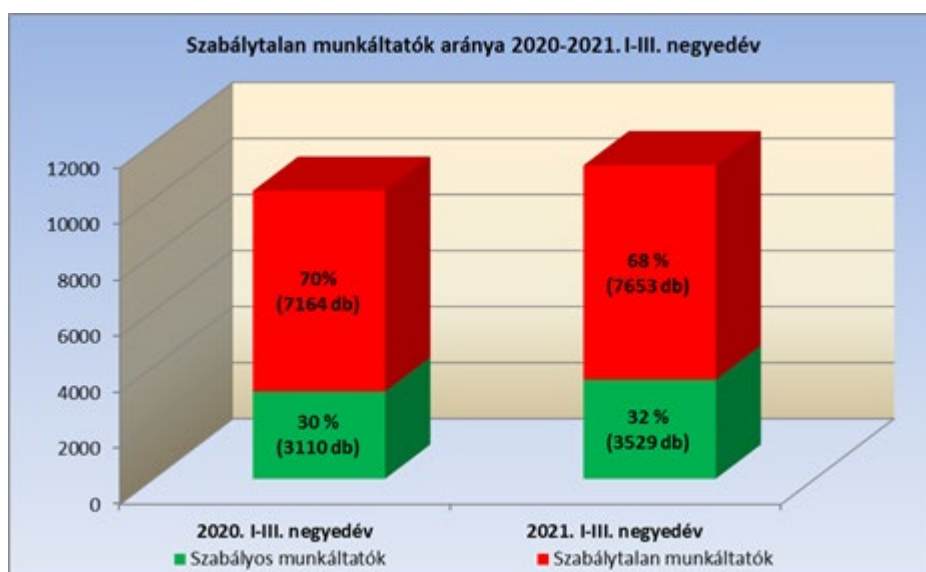

A munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzések tapasztalatai (2021. január 1. – szeptember 30.)

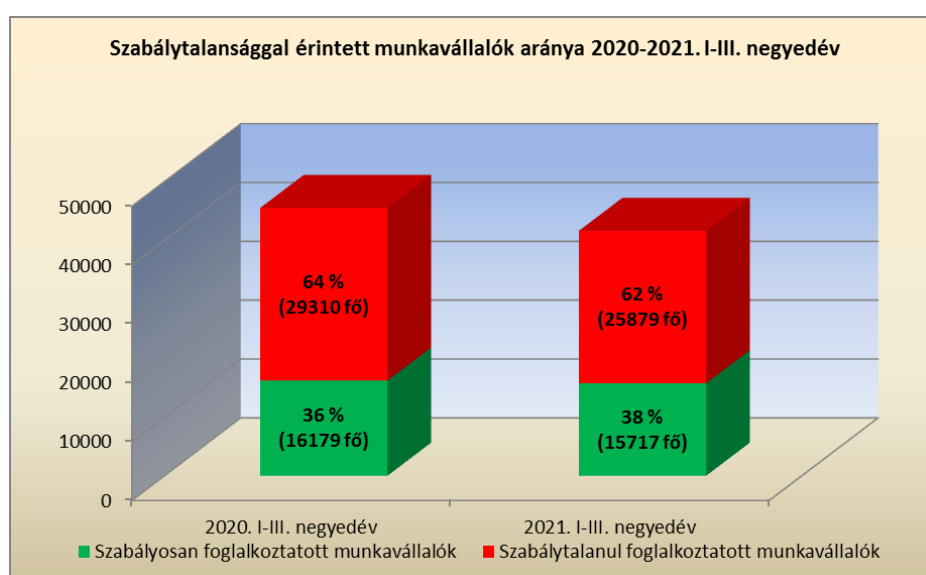
1. Főbb ellenőrzési adatok

2021. szeptember 30-ig a munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság **11 182 munkáltatót** ellenőrzött, a vizsgálatok során a **foglalkoztatók 68 %-nál tárt fel munkaügyi jogsértéseket**, amelyek az ellenőrzés alá vont **munkavállalók (41 596 fő) 62 %-át érintették**.

2020. első háromnegyed évhez viszonyítva az ellenőrzések számában (2021. szeptember 30-ig: 10 274 db) növekedés, a szabálytalan munkáltatók arányában (2020. szeptember 30-ig 70 %) csökkenés figyelhető meg.

A munkavállalói érintettséget vizsgálva megállapítható, hogy kevesebb munkavállalót érintett ellenőrzés (2021. szeptember 30-ig 45 489 fő), és arányaiban kevesebb munkavállalót érintett valamilyen munkaügyi jogsértés a vizsgált időszakban (2020. szeptember 30-ig 64 %).

Ezekből az adatokból messzemenő következtetéseket nem lehet levonni. A koronavírus járvány 2021. évben még nagyobb mértékben éreztette hatását a munkaügyi (2021. március 11. napjától

foglalkoztatás-felügyeleti hatósági) ellenőrzések területén is. A vendéglátó egységek jelentős része nem nyithatott ki, március 8-tól pedig a szolgáltatások és a kereskedelmi jellegű vállalkozások nagy része is bezárásra kényszerült, ezzel tovább csökkent az ellenőrzés alá vonható munkáltatók száma. Több vállalkozás csökkentett létszámmal és termeléssel üzemelt, új munkavállalókat nem alkalmaztak (feketén sem), a már korábban munkaviszony keretében foglalkoztatott személyek munkaidejének csökkentésével próbálták leküzdeni a korlátozások miatt kialakult nehézségeket. Az ellenőrzések számának visszaesését jelentette, hogy sajnos az ellenőrzést végző ügyintézők esetében is megjelent a vírusfertőzés, így több hétre kiestek a munkából, továbbá a kormányhivatalok feladatellátásának zavartalan biztosítása végett munkaerő átcsoportosítások is történtek, így több ellenőrzésre jogosult kormánytisztviselőt is nélkülözni kellett a hatóságnak.

Az ellenőrzések száma 2021. májusától növekedett, így a 2020. hasonló időszakához mért ellenőrzési számokat sikerült elérni, illetve valamivel meghaladni a hatóságnak, de az ellenőrzések száma még elmarad a koronavírus járvány előtti évek hasonló időszakához képest.

Részben a járványhelyzetre való reakció miatt is a hatóság kísérleti jelleggel Baranya megyében, illetve Győr-Moson-Sopron megyében iratbekérésen alapuló **munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti távellenőrzést** folytatott le. A távellenőrzés alapját az adta, hogy az ellenőrzések egy része lefolytatható oly módon, hogy a hatóság – legalábbis az ügy kezdeti szakaszában – nem tart helyszíni ellenőrzést, nem vesz fel személyes kontaktust az ellenőrzés alá vont ügyféllel, hanem elektronikus úton kér adatszolgáltatást, illetve a munkaügyi iratok bemutatását. A munkáltató foglalkoztatási gyakorlatának vizsgálata ebben az esetben kizárólag a foglalkoztatással kapcsolatban keletkezett munkaügyi iratok, valamint a munkáltatói nyilatkozat alapján történik.

- A távellenőrzés során a munkáltatónak lehetősége nyílik arra, hogy a hiányos vagy nem megfelelően elkészített dokumentumokat utólag korrigálja, és a szabályoknak megfelelő formában küldje be a hatóság részére. Az ellenőrzés eredménye így nyilvánvalóan nem mutat valós képet az adott munkáltató jogkövető magatartásának helyzetéről, azonban azzal az előnnyel járhat, hogy a munkáltató úgymond „rendbe szedi” a munkaügyi iratait, másfelől, egy későbbi ellenőrzés veszélyeztetettségének tudatában elősegítheti a jogkövető magatartás kialakulását.

További újító jelleggel került lefolytatásra az **előzetes munkáltatói tájékoztatáson alapuló munkaügyi célvizsgálat**, melyre Budapesten és Veszprém megyében került sor az év első két hónapjában. A célvizsgálat előtt a budapesti, illetve a Veszprém megyei székhelyű vállalkozások közül meghatározásra került egy ellenőrzésre javasolt szűkebb csoport, akik a célvizsgálat tényéről előzetesen értesítésre kerültek. A munkáltatóknak a megküldött tájékoztatás miatt lehetőségük nyílt arra, hogy a hiányos vagy nem megfelelően elkészített dokumentumokat az ellenőrzés előtt korrigálják, az esetleges mulasztásaikat (mint pl. a munkavállalók jogviszonyának elmaradt bejelentését) pótolják.

Ezeknek a céllenőrzéseknek a célja **nem elsősorban a munkáltató jogsértő gyakorlatának feltárása, hanem a hatóság jelenlétének tudatosítása**, az ellenőrzések számának növelésével az ellenőrzéssel való „fenyegetettség” érzetének fokozása, és ezáltal - közvetett módon - a munkáltatók jogkövető magatartásának elősegítése volt. **Ennek következményeként azonban természetesen az új jellegű ellenőrzések végrehajtása jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy az első háromnegyed évben a korábbiaktól alacsonyabb volt a feltárt szabálytalanságok száma.**

2021. március 11. napjától a hatóság munkája új alapokra helyeződött. Az eddigi munkaügyi ellenőrzéseket felváltotta a foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzés, a korábbi munkaügyi ellenőrzésről szóló 1996. évi törvény helyébe pedig a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról, valamint a foglalkoztatás felügyeletéről szóló 2020. évi CXXXV. törvény,

valamint a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság tevékenységéről szóló 115/2021. (III. 10.) Korm. rendelet lépett.

2. Tipikus jogsértések

2.1. Feketefoglalkoztatás

Az ellenőrzési tapasztalatok szerint továbbra is meghatározó a **feketefoglalkoztatás**, mely a vizsgálatokkal érintett munkavállalók **14,10 %-át** tette ki (5 863 fő). Az ellenőrzéssel érintett munkavállalóhoz viszonyítva **a feketefoglalkoztatással érintett munkavállalók aránya mérséklődött 2021. első háromnegyed évben.** Ez a szám még mindig magas, ez arra vezethető vissza, hogy az ellenőrzések jelentős többsége olyan munkahelyre irányul, ahol ténylegesen megsértik a munkavállalók jogait, vagyis hatékonyan történik az ellenőrzési célpontok kiválasztása.

Összesen	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2017. I-III. né.	60331	9591	15,90%
2019. I-III. né.	50497	7865	15,58%
2020. I-III. né.	45489	7062	15,52%
2021. I-III. né.	41 596	5863	14,10%
2018. I-III. né.	54781	7462	13,62%
2016. I-III. né.	74472	8663	11,63%
2015. I-III. né.	65066	7353	11,30%
2014. I-III. né.	81 793	8477	10,36%
2013. I-III. né.	90 009	8291	9,21%
2011. I-III. né.	160145	11016	6,88%
2012. I-III. né.	152 738	8377	5,48%

Az építőipar adta az ágazatok közül az összes feketén foglalkoztatott munkavállaló 53 %-át (3 097 fő) ez az **arány** az elmúlt év első háromnegyed évhez képest magasabb (49 %, 3 434 fő). Az ágazatban ellenőrzéssel érintett munkavállalókkal összevetve azonban nagyobb csökkenés figyelhető meg (37,42 %-ról **31,00 %-ra** változott) és 2011. évtől kezdve a negyedik legkedvezőbb arány volt tapasztalható.

Ennek ellenére az építőipari vállalkozások felelősek a korábbi tapasztalatokkal megegyezően – így jelenleg is - a legtöbb munkavállaló bejelentésének elmulasztásáért.

Építőipar	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2018. I-III. né.	7087	2858	40,33%
2017. I-III. né.	8676	3492	40,25%
2020. I-III. né.	9178	3434	37,42%
2016. I-III. né.	9 069	3296	36,34%
2019. I-III. né.	8669	3136	36,17%
2013. I-III. né.	6 395	2309	36,11%
2014. I-III. né.	8 981	3157	35,15%
2021. I-III. né.	9 989	3097	31,00%
2015. I-III. né.	8 721	2543	29,16%
2011. I-III. né.	9 658	2132	22,07%
2012. I-III. né.	9 299	1635	17,58%

A **mezőgazdasági** ágazatból került ki a feketén foglalkoztatott munkavállalók **4 %-a (272 fő)** amely hasonló (5 %, 358 fő) a tavalyi év azonos időszakában tapasztaltakhoz.

Az ágazatban ellenőrzéssel érintett munkavállalókhöz viszonyítva növekedés figyelhető meg a feketén foglalkoztatott munkavállalók arányában (2020. szeptember 30-ig 11,53 % 2021. szeptember 30-ig **19,7 %**). A mezőgazdaságban az egyik legingadozóbb a feketefoglalkoztatás mértéke, ami az ágazat speciális jellegére, ellenőrzési bonyolultságára vezethető vissza. A nagyobb és eldugottabb munkavégzési területek, a szezonális jelleg és az olykor nagyobb munkavállalói létszám jellemzi az ágazatot, ami az ellenőrzések szempontjából is eltérést jelent.

Mezőgazdaság	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2017. I-III. né.	2941	859	29,21%
2015. I-III. né.	1 936	437	22,57%
2021. I-III. né.	1381	272	19,70%
2016. I-III. né.	2 343	452	19,29%
2019. I-III. né.	2143	399	18,62%
2014. I-III. né.	3 947	640	16,21%
2012. I-III. né.	5 370	866	16,13%
2011. I-III. né.	4 496	667	14,84%
2013. I-III. né.	2 382	324	13,60%
2018. I-III. né.	3587	466	12,99%
2020. I-III. né.	3106	358	11,53%

A **feldolgozóiparban** az ellenőrzéssel érintett munkavállalók **3,11 %-a (216 fő)** volt feketén foglalkoztatva, ami 2020. első háromnegyed évhez képest csökkenést mutat (5,96 %, 357 fő). A **gépiparban** az ellenőrzéssel érintett munkavállalók **1,56 %-át (101 fő)** érintette a feketefoglalkoztatás, mely csökkent a 2020. évi hasonló időszak adataihoz (2,08 %, 136 fő) képest. A gépiparban csekély mértékű a feketefoglalkoztatás. Ez arra vezethető vissza, hogy egy-egy nagy munkavállalói létszámot foglalkoztató ipari munkáltató fejlett és jól felkészült munkaügyi apparátussal rendelkezik.

Az összes feketén foglalkoztatott munkavállaló 6 %-a került ki a két szektorból. 2020. szeptember 30-ig 7 % volt ez az arányszám.

Feldolgozóipar	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2017. I-III. né.	8621	568	6,59%
2018. I-III. né.	6726	434	6,45%
2020. I-III. né.	5988	357	5,96%
2016. I-III. né.	15469	784	5,07%
2019. I-III. né.	9476	412	4,35%
2014. I-III. né.	17 145	622	3,63%
2015. I-III. né.	10164	362	3,56%
2013. I-III. né.	16 989	530	3,12%
2021. I-III. né.	6936	216	3,11%
2012. I-III. né.	27 184	783	2,88%
2011. I-III. né.	27439	686	2,50%

Gépipar	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2019. I-III. né.	4617	138	2,99%
2015. I-III. né.	8502	246	2,89%
2016. I-III. né.	10049	264	2,63%
2020. I-III. né.	6537	136	2,08%
2013. I-III. né.	13 339	222	1,66%
2017. I-III. né.	8442	139	1,65%
2021. I-III. né.	6493	101	1,56%
2014. I-III. né.	13 249	177	1,34%
2018. I-III. né.	6847	73	1,07%
2012. I-III. né.	34 757	256	0,74%
2011. I-III. né.	24897	163	0,65%

A **személy- és vagyonvédelmi** munkáltatók adták országos szinten 2021. első felében a feltárt feketén foglalkoztatott munkavállalók **8 %-át (451 fő)**, ami ugyanolyan arány, mint 2020. azonos időszakában mért adatok (2021. szeptember 30-ig: 8 %, 552 fő).

Az **ágazatban ellenőrzéssel érintett munkavállalók 26,10 %-a volt feketén foglalkoztatva**, mely a 2020-ban mért 16,66 %-hoz képest viszont **jelentős növekedés mutat**. 2011. évtől kezdődően az első háromnegyed évekkel összehasonlítva, 2021. első háromnegyed évben volt a harmadik legmagasabb ez az arányszám, de meg kell jegyezni, hogy az ágazatban ellenőrzéssel érintett munkavállalói létszám is most volt a legalacsonyabb.

Vagyonvédelem	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2017. I-III. né.	3190	918	28,78%
2019. I-III. né.	3964	1042	26,29%
2021. I-III. né.	1 728	451	26,10%
2016. I-III. né.	5 277	1124	21,30%
2013. I-III. né.	7 405	1362	18,39%
2018. I-III. né.	4418	809	18,31%
2011. I-III. né.	20 447	3727	18,23%
2020. I-III. né.	3313	552	16,66%
2014. I-III. né.	5 940	975	16,41%
2015. I-III. né.	6 456	1033	16,00%
2012. I-III. né.	12 288	1595	12,98%

A feketén foglalkoztatott munkavállalók ágazati megoszlását tekintve a **kereskedelmi vállalkozások részesedési aránya 9 % (521 fő) volt**, mely 2020. szeptember 30-ig mért adatokhoz képest nőtt, akkor 6 % (422 fő) volt ez az arányszám.

Az ágazatban ellenőrzött munkavállalókra vetítve viszont **csökkenés** tapasztalható, mivel a kereskedelmi ágazatban dolgozók **7,46 %-át** foglalkoztatták a feketefoglalkoztatás valamelyik formájában, szemben a tavalyi év 10,09 %-ával. Érdekesség, hogy csak ebben az ágazatban nőtt a tavalyi évhez képest a feketén foglalkoztatott munkavállalók abszolút száma, mégis javuló tendencia figyelhető meg, mivel közel 3000 munkavállalóval többet érintett foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzés 2021. első háromnegyed évben, mint 2020-ban.

Kereskedelem	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2019. I-III. né.	4894	575	11,75%
2017. I-III. né.	10670	1161	10,88%
2020. I-III. né.	4183	422	10,09%
2018. I-III. né.	7043	690	9,80%
2016. I-III. né.	8 919	766	8,59%
2014. I-III. né.	11 191	957	8,55%
2015. I-III. né.	8 389	676	8,06%
2021. I-III. né.	6 988	521	7,46%
2013. I-III. né.	14 364	1013	7,05%
2012. I-III. né.	21 447	849	3,96%
2011. I-III. né.	21 158	808	3,82%

A **vendéglátásban** 2021. első félévében tapasztalt kedvezőtlen mutatók (2011. óta a második legmagasabb a feketén foglalkoztatottakra vonatkozó arányszám) javultak és 2021. szeptember 30-ig az ágazaton belül az ellenőrzéssel érintett munkavállalók **13,82 %-át (430 fő)** érintette feketefoglalkoztatás. 2020. szeptember 30-ig magasabb arányszám (17,80 %, 674 fő) volt tapasztalható és összességében is a koronavírus óta magasabb számok voltak megfigyelhetők, így mindenképpen pozitív, hogy a 2021. évi első háromnegyed éves adatok nem kiugróak, a koronavírus vendéglátás ágazatra kifejtett hatása csökkenni látszik.

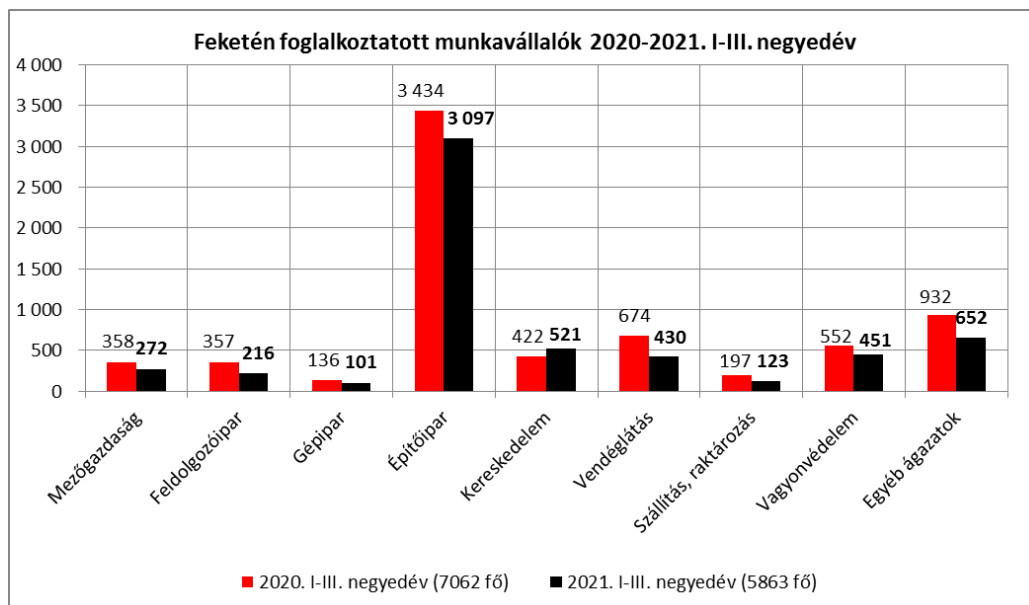
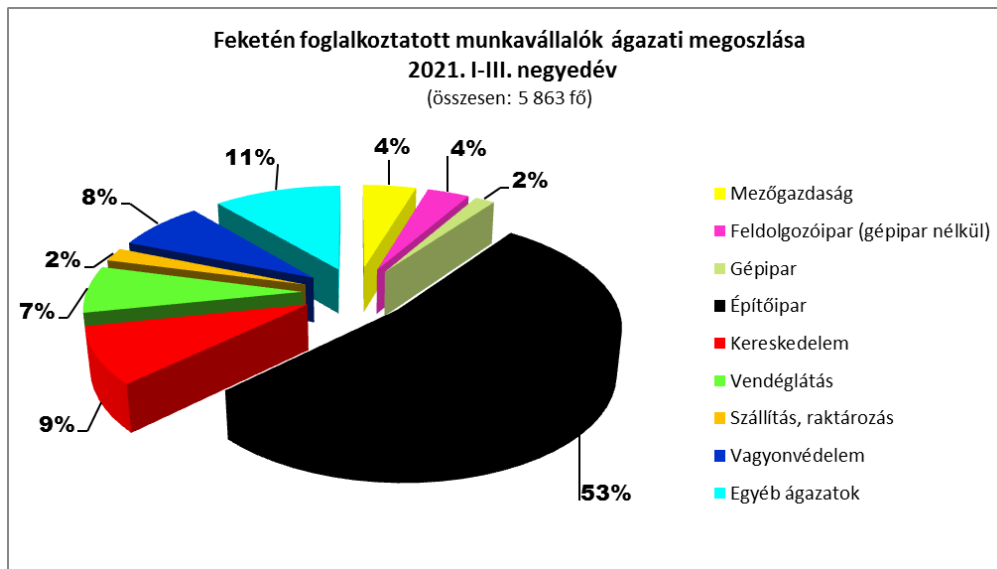
A feketefoglalkoztatás **ágazatok közötti megoszlása tekintetében** a tavalyi hasonló időszakhoz képest is csökkenés történt (2020. szeptember 30-ig: 9 %, 2021. szeptember 30-ig: **7 %**).

Vendéglátás	Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya
2020. I-III. né.	3786	674	17,80%
2018. I-III. né.	5689	983	17,28%
2017. I-III. né.	5583	935	16,75%
2016. I-III. né.	6 884	967	14,05%
2021. I-III. né.	3 111	430	13,82%
2019. I-III. né.	4960	656	13,23%
2013. I-III. né.	8 588	1061	12,35%
2015. I-III. né.	5 842	720	12,32%
2014. I-III. né.	6 329	721	11,39%
2011. I-III. né.	12 334	1201	9,74%
2012. I-III. né.	10 146	920	9,07%

A feketefoglalkoztatás aránya az ellenőrzéssel érintett munkavállalókra vetítve pozitívabb képet fest, mint egy évvel korábban, egyedül csak a vagyonsvédelemben történt nagyobb növekedés.

Az építőiparban a mérséklődés ellenére továbbra is megfigyelhetőek az utóbbi évek feketefoglalkoztatással kapcsolatos nagy számai és a **vagyonsvédelemben és a mezőgazdaságban is** magas a feketén foglalkoztatottakra vonatkozó arányszám a 2011. óta vizsgált időszak adataihoz viszonyítva.

A **vendéglátásban** a koronavírus kedvezőtlen hatásai enyhülni látszanak.

A feketefoglalkoztatással kapcsolatosan továbbra is megállapítható, hogy a **bejelentés elmulasztása** a leggyakoribb szabálytalanság, mely mind klasszikus munkaviszony, mind egyszerűsített foglalkoztatás keretein belül előfordul.

Általános tapasztalat, hogy a feketefoglalkoztatás mögött általában a költséghatékonyság áll, javarészt tudatos a munkáltatók részéről, a be nem jelentett foglalkoztatás a jelentős versenyelőny, nagyobb profit elérése érdekében.

Sokszor tapasztalták a hatóság munkatársai, hogy a munkáltatók kívánnak a bejelentés megtételével, bízni az ellenőrzések elmaradásában. Miközben minden elő van készítve, hisz az ellenőrzés megkezdését követő rövid időn belül be is jelentik az ellenőrzés napjára a munkavállalót, ezzel mintegy elismerve a szabálytalanságot.

A bejelentés nélküli foglalkoztatással kapcsolatban a munkáltatói hivatkozások közül még mindig az „adminisztrációs hiba”, a „könyvelő mulasztása”, a „próbamunka”, és az „első munkanap” kifogások a legjellemzőbbek. Új tapasztalat, hogy egyre gyakrabban hivatkoznak

internetkapcsolattal összefüggő problémára a bejelentés elmulasztásának okaként. Az ilyen esetekben a hatóság felhívja a munkáltatók figyelmét arra, hogy más módon is teljesíthető a bejelentést.

Továbbra is előfordul a „próbamunka” intézménye esetenként hosszabb ideig „próbamunkán” foglalkoztatják, munkaszerződés és bejelentés nélkül a munkavállalót. Akkor jelentik be a munkavállaló jogviszonyát, munkaszerződést akkor kötnek vele, ha a munkavállaló „megfelelt”. **A próbamunkának nevezett – valójában – próbaidő is a munkaviszony része, azaz erre hivatkozással a munkáltató nem mentesülhet a bejelentési kötelezettsége alól.**

Továbbra is gyakori az adminisztrációs hibára való hivatkozás, valamint tipikus „kifogás”, hogy a munkavállalók bejelentéséhez szükséges adatokat időben leadták a könyvelőnek, de a könyvelő elmulasztotta a bejelentésüket.

Gyakori hivatkozás, hogy az ellenőrzéssel érintett nap a munkavállaló első munkanapja (a gyakorlatban valójában a munkavállalók jellemzően tudnak arról a minimális munkáltatói elvárásról, ha már „megbuktak”, akkor a szabálytalanság a lehető legrövidebb időszakra legyen bizonyítható (így ennek megfelelően nyilatkoznak). Ennek következtében a legtöbb esetben a foglalkoztatás csak az ellenőrzés napjára és az azt megelőző rövidebb időszakra állapítható meg.

A nehezen megközelíthető munkahelyeken (különösen az építőipar és a vagyonvédelem területén) a munkáltatók bíznak az ellenőrzések elmaradásában és sokszor tudatosan nem jelentik be a munkavállalókat.

Általános tapasztalat, hogy az elmúlt években a munkáltatói járulékkerhek folyamatos csökkenése nem eredményezte a fekete foglalkoztatás jelentős változását, mivel számos munkáltató nem változtatott „jól bevált” gyakorlatán tekintettel többek között az alacsony ellenőrzési fenyegetettségre is.

Egyszerűsített foglalkoztatás esetén a bejelentés elmulasztása háttérben továbbra is a – a 2010. év óta változatlan, nem túl kimagasló összegben meghatározott - közterhek befizetésének elkerülésére, illetve az egyszerűsített foglalkoztatás időbeli korlátainak kijátszására irányuló szándék húzódik meg.

A munkáltatók hasonlóan a tömegközlekedési eszközökön „bliccelőkhöz” úgy érzik, hogy ha nem volt ellenőrzés fölösleges volt a bejelentés és kidobott pénz a befizetett közteher.

Nógrád megyei tapasztalat, hogy a munkáltatók tisztában vannak vele, hogy a nyugdíjas munkavállalók alkalmi foglalkoztatását a munkaviszonnyal ellentétben be kell jelenteniük az adóhatóság felé, de elmulasztják a bejelentést megtenni.

A munkáltatók egy része visszaél az egyszerűsített foglalkoztatási formával. Az érintett munkavállalókat hosszú távon alkalmazzák úgy, hogy a ledolgozott napoknak csak egy részét jelentik be az adóhatóság felé.

A hosszú távú, folyamatos egyszerűsített foglalkoztatás egyik módja, hogy az egyik cég 15 napon keresztül, és az ugyanazon tulajdonosi háttérrel rendelkező másik cég szintén 15 napon keresztül foglalkoztatja a munkavállalót, ezzel lefedve a teljes naptári hónapot.

Sajnálatos, hogy az egyszerűsített foglalkoztatást a munkáltatók döntő többsége nem arra használja, alkalmazza, mint amire a jogalkotó eredeti szándéka irányult.

A másik jelentős probléma, hogy egyszerűsített foglalkoztatás során a munkavállalók nem minősülnek Tbj. szerint biztosítottoknak, ami hosszútávon számos hátránnyal jár a számukra. A munkavállalók nincsenek tisztában az egyszerűsített foglalkoztatás negatív hatásaival, sokan

csak akkor szembesülnek ezzel, amikor valamilyen oknál fogva keresőképtelenné válnak, és kiderül, hogy táppénzre nem jogosultak.

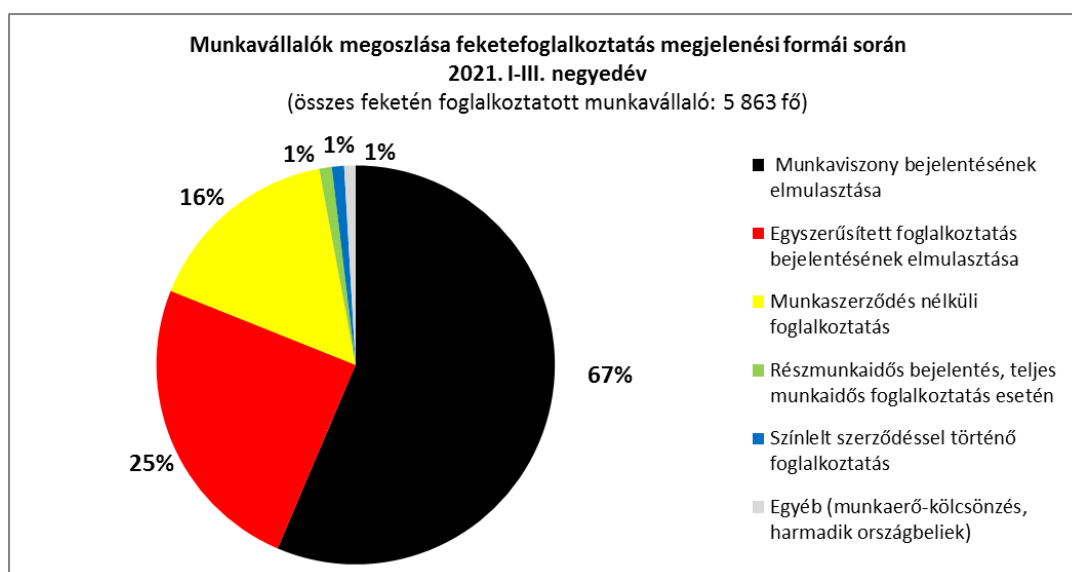
Részmunkaidős bejelentés, teljes munkaidős foglalkoztatás mellett meglehetősen gyakori szabálytalanság, de az esetek döntő többségében a bizonyítás nagyon nehéz, mivel a munkájukat féltő munkavállalók nem mernek a munkáltatójuk ellen nyilatkozni, így a szabálytalansággal kapcsolatban magas a látencia. Ezen jogsértés feltárása legtöbbször csak megszűnt jogviszonyú munkavállalók esetében eredményes, amikor a volt munkavállalók már felfedik foglalkoztatásuk valós körülményeit.

Zala megyei tapasztalat, hogy sok esetben a foglalkoztatott is partner ebben a szabálytalanságban, mivel ahhoz érdeke fűződik. Például tartozása van és nem szeretné, hogy a jövedelmének nagy része végrehajtás alá kerüljön. Sokszor alkalmi munkát is ezért vállalnak egyes foglalkoztatottak.

Munkaszerződés nélküli foglalkoztatás során azok a munkáltatók, melyek nem akarnak feketén foglalkoztatni elsődlegesnek tekintik a bejelentést, mivel az a cél, hogy a munkavállaló minél előbb munkába álljon. A munkaszerződések írásba foglalását „idő hiányában” későbbre halasztják, és ilyenkor előfordul, hogy az végérvényesen feledésbe merül.

Ritkábban fordul elő a **színlelt szerződéssel** történő foglalkoztatás, mely az esetek többségében a jogszabályok téves alkalmazására vezethető vissza.

Harmadik országbeliek szabálytalan foglalkoztatása rendszerint a munkavállalási engedély teljes hiányával, vagy más munkáltatóhoz szóló, vagy lejárt engedéllyel valósult meg.

2.2. Munkaidő, pihenőidő, rendkívüli munkavégzés

A **munkaidővel, pihenőidővel és rendkívüli munkavégzéssel** kapcsolatos jogsértések **8 432 főt** érintettek 2021. szeptember 30-ig, ami közel azonos a 2020. szeptember 30-ig mért 8 620 fővel. A **leggyakoribb** szabálytalanság a **munkaidő-beosztás hiánya**, melynek háttérében egyrészt a jogszabályok ismeretének hiánya, másrészt a rendkívüli munkavégzés leplezésére irányuló szándék áll.

2.3. Munkaidő-nyilvántartás

A **munkaidő-nyilvántartás hiányával**, vagy adatainak **valótlan rögzítésével** kapcsolatos szabálytalanságok is hasonló munkavállalói létszámot érintettek 2021. első háromnegyed évben (**9 335 fő**), mint 2020. első háromnegyed évben (**9 809 fő**).

A jogsértésnek számos formája előfordul. Általában nincs szándékosság, amikor az ellenőrzésig az aznapi munkavégzés kezdetéről, vagy az előző munkanap befejezéséről még nem tettek bejegyzést a jelenléti ívre.

A fentieknél nehezebben bizonyítható, egyéb súlyos jogsértésekhez kapcsolódó eset, amikor a nyilvántartást látszólag naprakészen vezetik ugyan, ám annak tartalma nem felel meg a tényleges munkavégzésnek. Gyakran a rendkívüli munkavégzést, vagy a munkaidő egyenlőtlenségét kívánják formális munkaidő-nyilvántartással leplezni. Ilyenkor kiemelt jelentősége lehet a helyszíni tanúvallomásoknak.

A papíralapon vezetett jelenléti ívek mellett elterjedtek az elektronikus úton vezetettek is. Ezek esetében is előfordultak mind a naprakészséggel, mind a tartalom valóságnak megfelelőségével, hitelességével kapcsolatos szabálytalanságok.

Gyakori az a munkáltatói védekezés a jogsértés feltárását követően, hogy a munkavállalók nem-, vagy nem előírászerűen vezették a munkaidő-nyilvántartást, figyelmen kívül hagyva, hogy ez a kötelezettség a munkáltatót terheli. Emellett a feledékenységgel illetve a fix munkaidővel szokták magyarázni a munkaidő-nyilvántartás hiányát, amikor sok munkáltató szerint szükségtelen a munkaidő-nyilvántartás vezetése.

A munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos jogsértések szintén elfedik az esetleges munkabérrel, munkaidővel, illetve pihenőidővel kapcsolatos szabálytalanságokat is. A munkaidő nyilvántartás hiányossága, vagy hiánya miatt nem ellenőrizhető a pihenőidőre, pihenőnapra, munkaszüneti napon történő munkavégzésre vonatkozó szabályok betartása és a pótlékfizetés teljesítése sem, tehát közvetetten a munkavállalók alapvető jogai sérülnek.

2.4. Munkabér

A **munkabérrel kapcsolatos jogsértésekkel** érintett munkavállalói létszám (**3 907**) csökkent 2020. első háromnegyed évhez (**4 375 fő**) képest.

Ezek közül a legjelentősebb **a munkabér határidőben történő megfizetésének elmaradása** és a bérjegyzékkel kapcsolatos előírások be nem tartása volt. Szintén nagyobb munkavállalói létszámot érintett a **pótlékokra vonatkozó szabályok megszegése**. A bérpótlékok megfizetésének az elmaradása tapasztalatok szerint sok esetben a jogszabályok nem megfelelő ismeretéből fakad (pl. a könyvelők jogszabály ismeretének hiányosságai), de előfordulnak egyéb bérszámfejtési hibák, illetve a munkáltató szándékos szabálytalan magatartása is.

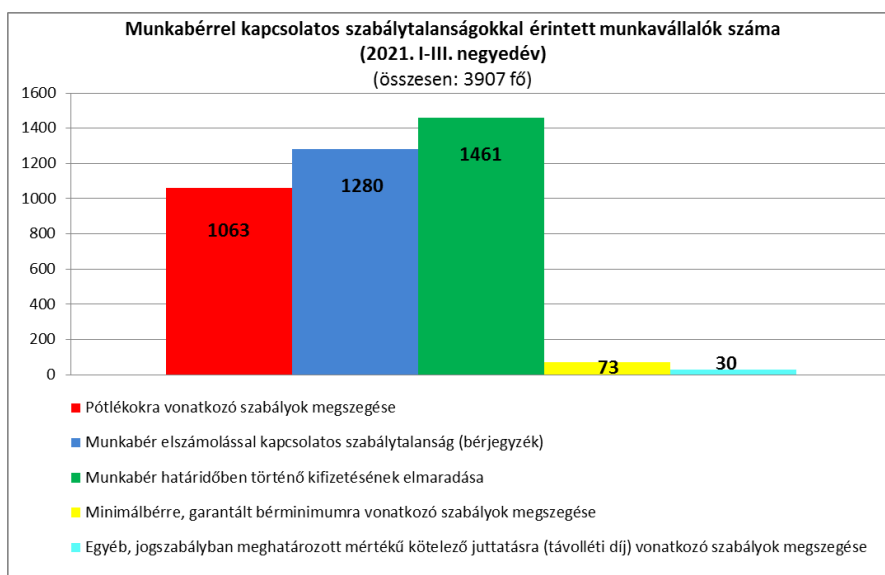
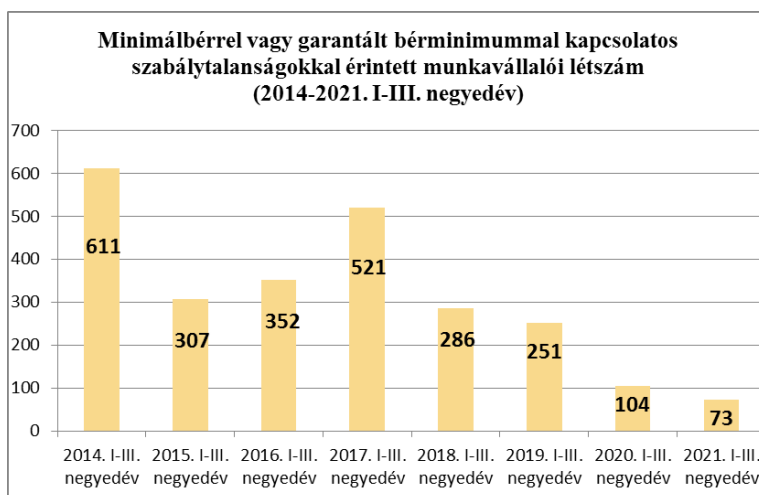
Több esetben megállapítást nyert, hogy a munkabérrel adott elszámolás nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak, nem volt megállapítható, hogy a munkáltató az alaphéren felül milyen pótlékokat számolt el a munkavállalóknak. Jellemző, hogy az írásbeli tájékoztatások nem alkalmasak az elszámolás helyességének ellenőrzésére, mivel a rajtuk szereplő adatok eltérnek az alapul szolgáló munkaidő-nyilvántartásokon vezetettektől, és előfordul, hogy a munkáltatók többhavi munkaidőkeretet állapítanak meg, ám annak végén nem számolnak el a munkavállalók bérével a szabályoknak megfelelően.

A bérjegyzék kiadásának hiánya súlyosabb visszaéléseket is rejthet akár a bejelentés nélküli foglalkoztatás egyik „biztos előjele” is lehet.

A munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság a vonatkozó törvényi rendelkezés szerint **a munkabért nem, vagy nem időben fizető munkáltató részére minden esetben lehetőséget biztosít arra, hogy az eljárás során az elmaradt bért egy kitűzött határidőn belül megfizesse**, melynek következtében mentesül az egyébként kötelező munkaügyi bírság

megfizetése alól. A hatóság így módon is tudja segíteni azt, hogy a munkáltató a munkavállalók jogszerűen járó munkabérének kifizetésére és ne egy esetleges bírságösszeg kiegyenlítésére fordítsa anyagi erőforrásait.

2021. évtől tovább növekedett a minimálbér és garantált bérminimum összege a 20/2021. (I.28.) Korm. rendelet értelmében, így a munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság **fokozottan ellenőrizte** a vonatkozó jogszabályi előírások betartását. Az ilyen jellegű jogsértéssel érintett munkavállalók száma tovább csökkent (2020. szeptember 30-ig 104 fő; 2021. szeptember 30-ig: **73 fő**), ami tovább erősíti az elmúlt évek tapasztalatát, mely szerint a minimálbérrel és a garantált bérminimummal kapcsolatos szabálytalanságok **továbbra sem jellemzőek**.

2.5. Egyéb szabálytalanságok

Jelentős számban (2021. szeptember 30-ig: 1 596 fő) előforduló munkaügyi szabálytalanság a foglalkoztatásra irányuló jogviszony megszűnésével összefüggő – a munkavállalót megillető – **igazolások kiadásának**, valamint a munkaviszony megszűnéséhez, megszüntetéséhez kapcsolódó **elszámolásnak az elmaradása**.

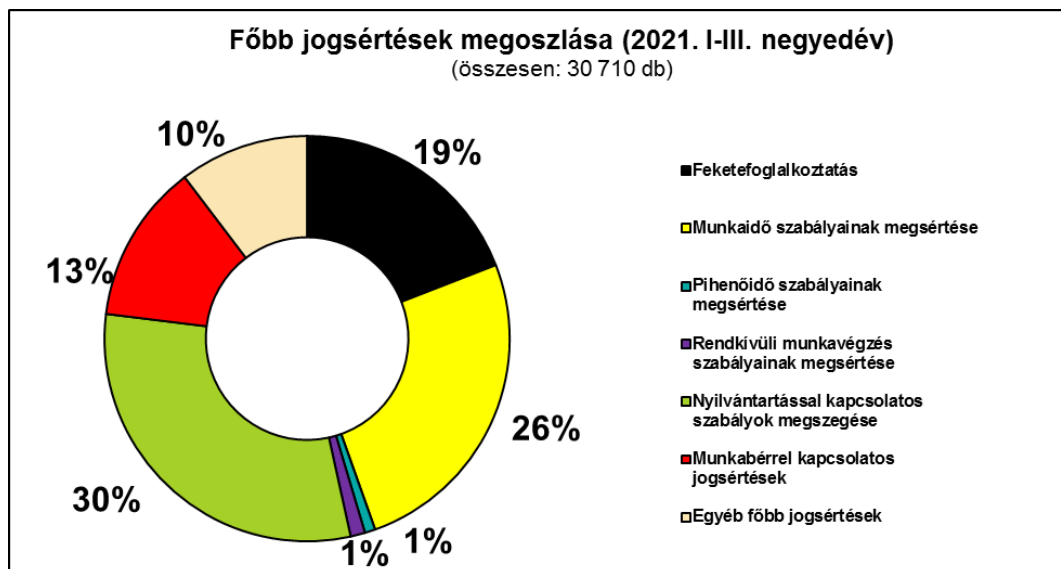
A tapasztalatok szerint a munkáltatók gyakran a vélt vagy valós sérelemre hivatkozva visszatartják a munkavállalót megillető igazolásokat, továbbá nem fizetik ki az utolsó havi munkabérüket, nem számolnak el a munkavállalóval. Ezen jogsértések szinte mindegyike szándékos. Az is előfordult már, hogy a munkavállaló akkor szembesül azzal, hogy bejelentés

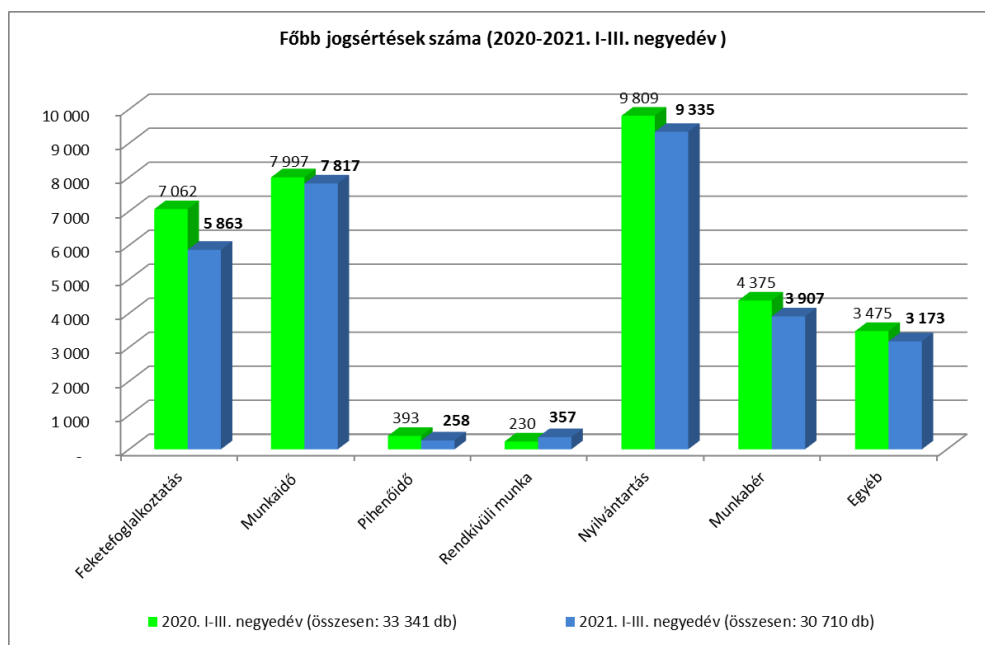
nélkül foglalkoztatták, mikor a munkavégzést követően a munkáltató nem adja ki a kilépő igazolásokat.

Az igazolások ki nem adásához gyakran társul a munkabér és egyéb járandóságok, mint a szabadságmegváltás ki nem fizetése is. Az e körben kiadmányozott és kötelezést tartalmazó döntéseket a foglalkoztatók nem minden esetben hajtják végre. A határozatok kiadmányozásakor a foglalkoztatók egy része már felszámolás alatt áll. Gyakran a nem teljesítő foglalkoztató helyett – amely időközben felszámolásra került – a felszámoló, a hatóság felhívására készíti el a munkaviszony megszűnésével összefüggő kilépési okmányokat. A bérelmaradást sérelmező foglalkoztatottak figyelmét a hatóság minden esetben felhívja, hogy a forduljanak a felszámolóhoz, annak érdekében, hogy később a Bérgarancia Alapon keresztül a részükre járó összeget megkaphassák.

A szabadsággal kapcsolatos jogsértésekkel érintett munkavállalók száma hasonló a 2020. első háromnegyed évi adatokhoz (2020. szeptember 30-ig: 1 521 fő 2021. szeptember 30-ig: 1 448 fő). A szabadsággal összefüggő szabálytalanságok két leggyakoribb esete, hogy a nyilvántartáson „kiírt” szabadságot a munkáltató ténylegesen nem adja ki, a munkavállalók valójában munkát végeznek, valamint, hogy a munkáltatók a törvény előírásainak megfelelően nem biztosítják a munkavállalónak a naptári évben egy alkalommal, a legalább tizennégy nap egybefüggő munkavégzés alóli mentesülést.

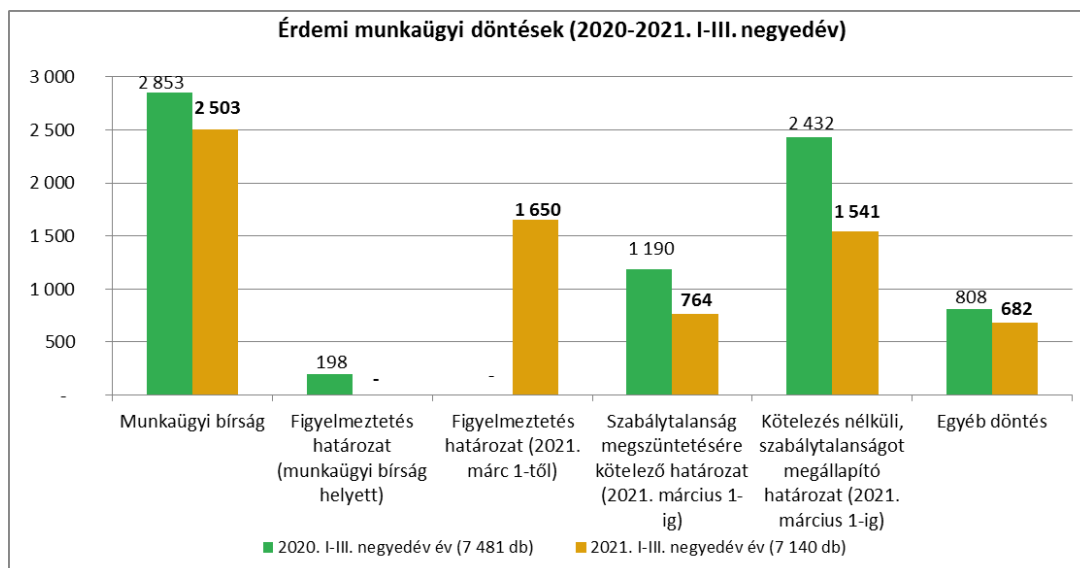
A szabadságra vonatkozó szabályok betartásának ellenőrzése összetettebb, mert a munkáltatók „papíron” legtöbbször a jogszabályi előírásoknak megfelelően adják ki a szabadságokat, csak a helyszínen felvett munkavállalói tanúnyilatkozatokból, illetve egyéb bizonyítékokból derül ki az, hogy a szabadságként nyilvántartott napokon ténylegesen munkavégzés történt. A munkáltatók a szabálytalanságok feltárását követően gyakran a gazdasági helyzetükre, hirtelen jött megrendelésekre, egyéb nem várt eseményekre hivatkoznak a szabadságok kiadásának elmaradásakor, vagy azzal magyarázzák a jogsértést, hogy a munkavállaló nem akarta kivenni a szabadságát.

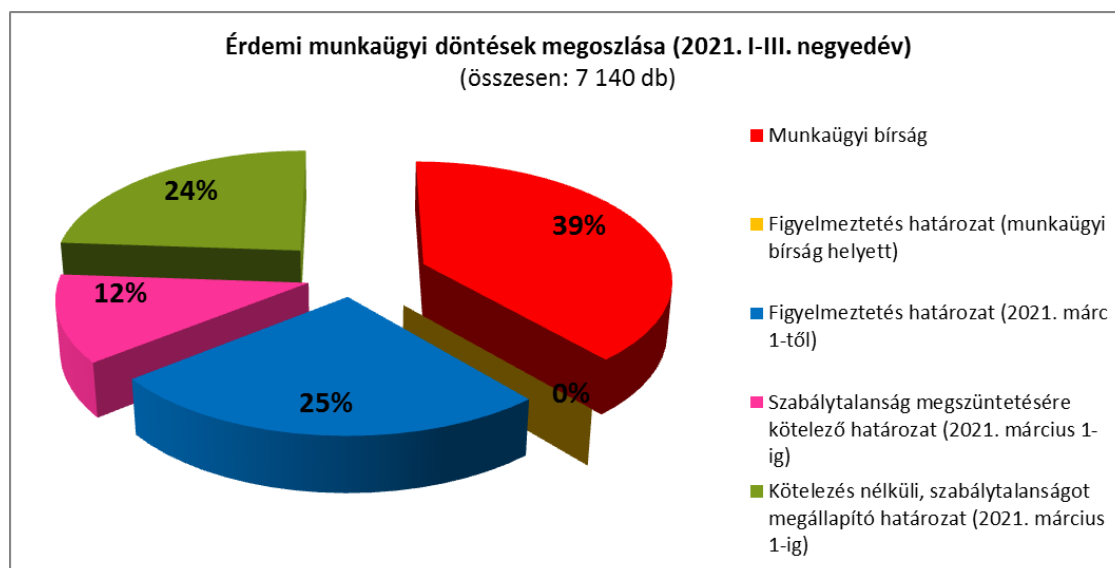

2021. első háromnegyed évben **2 503** esetben szabtak ki a munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóságok **munkaügyi bírságot**, összesen **432 165 490 Ft** összegben. Az érdemi döntések **60 %-a** tehát anyagi szankció nélküli intézkedés volt. A munkaügyi bírságok túlnyomó többsége feketefoglalkoztatás miatt került kiszabásra.

2021. március 11. napjától - amint azt már fentebb említésre került – új szabályozás miatt a figyelmeztetés határozatok átvették a korábbi megállapító és kötelező határozatok helyét. Ezek a figyelmeztetések nem összetévesztendőek a munkaügyi bírságot helyettesítő figyelmeztetésekkel. Ezeknek a döntéseknek a statisztikai elkülöníthetősége az év későbbi szakaszában fog kidomborodni, így az alábbi táblázatok csak tájékoztató jellegűek.

Csökken 2021-ben a közérdekű bejelentések és a panaszok száma (2020. szeptember 30-ig: 2 946, 2021. szeptember 30-ig: **2 614 db**).

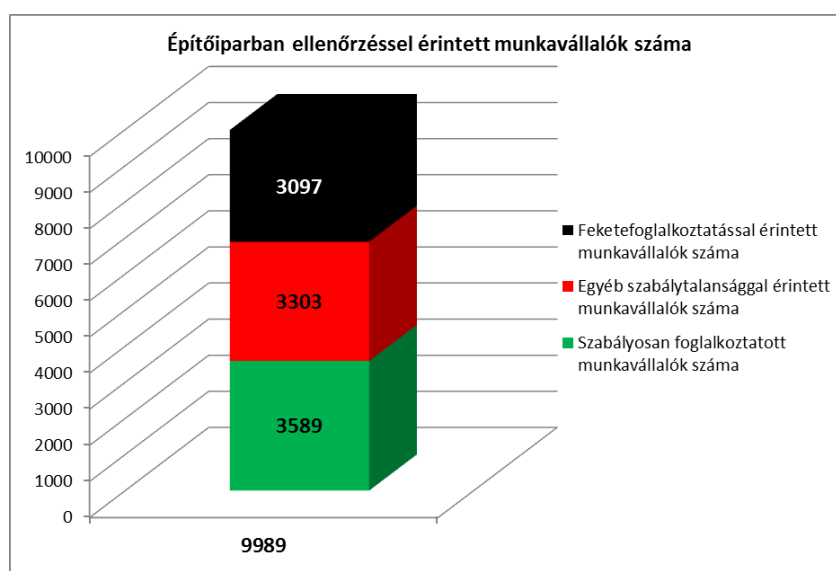
A közérdekű bejelentések száma kevésbé (2020. szeptember 30-ig: 1 162 db, 2021. szeptember 30-ig: 1 072 db) míg a panaszok száma jobban csökkent (2020. szeptember 30-ig: 1 784 db, 2021. szeptember 30-ig: 1 542 db). A beadványok megoszlási aránya: **59 % panasz; 41 % közérdekű bejelentés**. Elmondható tehát, hogy a hatósághoz több munkavállaló fordult, akik konkrét, beazonosítható egyéni jogsérelmük miatt kértek segítséget, ami a hatóság munkájába vetett bizalomra is utal.

A legtöbb jelzés a vizsgált időszakban a **jogviszony megszűnésekor kiadandó igazolásokkal, elszámolásokkal** összefüggésben érkezett, melyek nagy része panaszként jutott el a hatósághoz. A második legtöbb megkeresés a **feketefoglalkoztatással** kapcsolatosan fordult elő, melynek 56 %-a közérdekű bejelentés formájában jutott a hatóság tudomására (közérdekű bejelentés: olyan körülményre hívja fel a figyelmet, amelynek orvoslása vagy megszüntetése a közösség érdekét szolgálja) másik része pedig panaszként. A harmadik legtöbb bejelentés a **munkabér** tárgyában érkezett, melynek közel 69 %-a munkavállalói panasz alapján kerül a hatóság látókörébe.

2. Az ellenőrzések összesített tapasztalatai

a) Építőipar

A munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzések 37 %-át ebben az ágazatban tartották 2021. szeptember 30-ig (4 155 db). A munkáltatók által elkövetett súlyos szabálytalanságok 3 120 db intézkedést, valamint 1 435 db munkaügyi bírságot vontak maguk után 211 427 910 Ft összegben. A 9 989 munkavállalóból 6 400 főt érintett valamilyen munkaügyi szabálytalanság. Az ágazatban 3 097 munkavállalót foglalkoztattak feketén így az ellenőrzéssel érintett munkavállalókhoz viszonyítva **itt volt a legnagyobb arányú a feketefoglalkoztatás**.

2021. első félévben került sor az építőipart érintő országos célvizsgálatra. Az ellenőrzési adatokból látszik, hogy a tavalyi évhez képest jóval több ellenőrzés volt az ágazatban, amely főleg a tavaly elkezdődött járványügyi helyzettel magyarázható. Az idei évben ugyan továbbra is jelen volt a járvány, de az építőiparban folyamatos volt a munkavégzés. Az építőipari beruházások száma továbbra is nő köszönhetően a megjelent állami támogatásoknak, az új építésű ingatlanok kapcsán igénybe vehető kedvezményes ÁFA fizetésnek, illetve az egyes multinacionális cégeknek, önkormányzati beruházásoknak, fejlesztéseknek.

Az ágazatban a **feketefoglalkoztatás a legtipikusabb szabálytalanság**, e miatt adták ki a legtöbb intézkedést és a legmarkánsabb munkavállalói érintettség volt tapasztalható mind az építőipart érintő egyéb jogsértésekhez, mind a többi ágazat feketefoglalkoztatási adataihoz mérten.

A munkavégzés helye folyamatosan változik. A munkáltatók megkísérlik a bejelentés nélküli foglalkoztatást, remélve, hogy nem lesz helyszíni ellenőrzés. Az építőiparban a munkaterületek adottságai miatt könnyebb elbújni, elrejtőzni, illetve elfutni a munkavégzési helyről, így a munkáltatók a munkavállalókkal együttműködve megbeszélik a „teendőket” egy esetleges ellenőrzés során.

A feketefoglalkoztatás szerkezeti megoszlása kapcsán megállapítható, hogy legtipikusabb formája a munkaviszonyhoz, illetve egyszerűsített foglalkoztatáshoz kapcsolódó bejelentés hiánya, egyéb formái (pl.: színlelt szerződéssel történő foglalkoztatás) az építőipar területén nem jellemzők.

Az építőipar területén a 2021. első háromnegyed évben végzett ellenőrzések alapján a munkavállalók közel 1/3 része feketén dolgozik.

A **másik leggyakoribb szabálytalanság**, hogy az építőipari munkáltatóknál **nagyon gyakori, hogy egyáltalán nem vezetnek munkaidő-nyilvántartást**. A munkaidő nyilvántartás vezetése nehézkes az építőiparban tevékenykedő munkáltatók számára, a nyilvántartás nehezen tárolható a helyszínen, nem tartják fontosnak a munkaidő vezetését és a munkavállalókkal gyakran fix napi bérben állapodnak meg, függetlenül a ledolgozott óraszámától. Általában arra hivatkoznak, hogy a munkaterületen nem tudják megfelelően tárolni a nyilvántartást, így emiatt nem tudnak bemutatni jelenléti ívet az ellenőrzések alkalmával. Nem mellékes körülmény, hogy ezáltal nem is „bajlódnak” a rendkívüli munkavégzés nyilvántartásával, sem annak ellentételezésével.

Csongrád-Csanád megyei tapasztalat, hogy a munkaidő-nyilvántartás meglétére, illetve annak eseményszerű, naprakész vezetésére a munkáltatók nem fordítanak kellő figyelmet, mely adódhat hanyagságból, a nyilvántartás szándékos mellőzéséből (a „valódi” munkaidő leplezése érdekében) illetve abból, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlója nem tartózkodik minden esetben a munkaterületen. Így az ellenőrzés folytatásakor az iratbecsatolás alkalmával utólagosan becsatolt jelenléti ívekben feltüntetett időadatok valódisága sok esetben megkérdőjelezhető. Azonban a nyilvántartáson szereplő adatok hamisságának bizonyítása nehéz, mert a munkavállalók is osztják a munkáltató véleményét, miszerint a jelenléti ív vezetése csak egy fölösleges adminisztráció, illetve az csak a „hatóság rigolyája”. A tanú meghallgatások alkalmával is egy standard szöveget mondanak, miszerint a munkavégzés 8-16 óráig tart, heti 5 nap, túlóra nem jellemző.

Az ipari létesítések esetében a generálkivitelező jellemzően az alvállalkozó lánc legalsó szintjéig befolyással tud lenni, elvárás részéről a lehető leginkább szabálykövető magatartás, ennek megfelelően a feketefoglalkoztatás ritkán fordul elő, az nem jellemző. A kisebb beruházások esetében a munkáltatók foglalkoztatási gyakorlata a generálkivitelezőhöz igazodik. Amennyiben az építkezést felvállaló cég szabályosan tevékenykedik, az irányadó előírásokat teljesíti, akkor többnyire a foglalkoztatási gyakorlata, valamint az általa bevont alvállalkozók tevékenysége is jogkövető. Amennyiben az építkezésnek nincs „ténylegesen” felelős és állandó lebonyolítója, esetleg a tulajdonos igyekszik az elvégzendő tevékenységekhez kivitelezőket találni, ott gyakrabban fordul elő jogsértés, bejelentés nélküli foglalkoztatás is.

Továbbra is gondot okoz a tényleges foglalkoztató kilétének megállapítása, ennek okai a többlépcsős alvállalkozói láncolatok, és az együttműködés hiánya. Komárom-Esztergom megyei tapasztalat, hogy a megrendelőt, fővállalkozót nem érdekli, hogy a munkaterületen munkát végző munkavállalók kinek az alkalmazásában állnak és a foglalkoztatás bejelentése megtörtént-e. A kivitelezési munkák jelentős részét (nagyberuházások) fővállalkozóként általában nagy szakmai tapasztalattal rendelkező cégek felügyelik, de itt sem fordítanak kellő hangsúlyt arra, hogy időnként ellenőrizzék, valójában ki is dolgozik a munkaterületen.

Számos foglalkoztató egyáltalán nem jelenti be segédmunkás, betanított munkás munkakörű munkavállalóit, sem egyszerűsített foglalkoztatás keretében, sem munkaviszonyban. Szakképzett munkaerő esetén ez már nem jellemző.

A munkáltatók továbbra is előszeretettel alkalmaznak alkalmi munkavállalókat, mivel a kisebb munkákhoz egyszerűbb így a munkavállalókat alkalmazni, azonban bejelentésük sok esetben adminisztratív okok miatt marad el. Általában arra hivatkoznak, hogy a bejelentéshez szükséges adatokat nem mindig sikerül eljuttatni a könyvelőhöz, sokszor nem visz magával iratokat a munkavállaló, de ettől függetlenül munkába állítja a munkáltató, mert az adott munkát el kell végeznie.

Sokat elmondanak az ágazat helyzetéről az alábbi jól szervezett fővárosi ellenőrzések eredményei.

Példa: Budapesten 2021. augusztus végén 7 fő munkaügyi felügyelő 10 fő rendőr közreműködésével három, előzetesen közérdekű bejelentéssel érintett építkezési helyszínen került sor ellenőrzésre az alábbi megállapításokkal.

Az első építkezésen, - az év elején már volt a helyszínen ellenőrzés - 11 munkáltató foglalkoztatott munkavállalókat, közülük 8 munkáltatót ellenőriztek a hatóság munkatársai. A 8

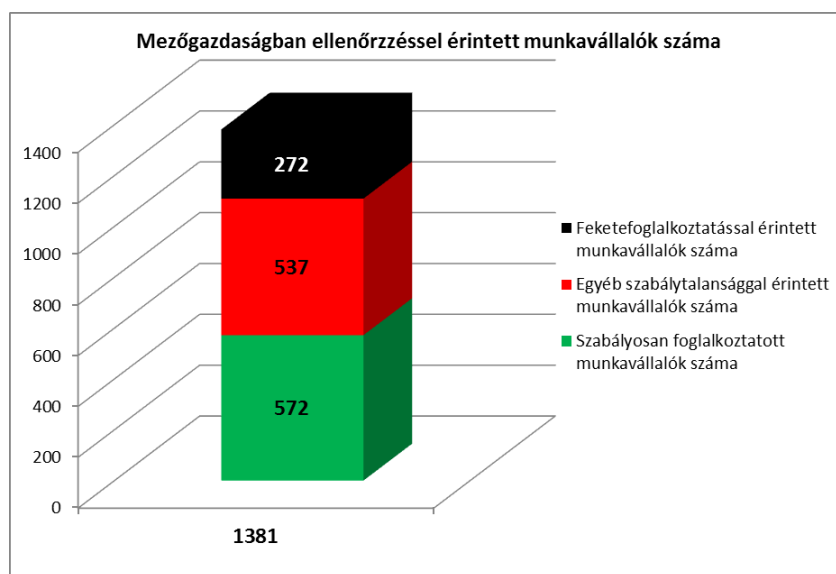

munkáltatóból 4 munkáltatónál tárt fel az ellenőrzés bejelentés nélküli foglalkoztatást. Összesen 45 munkavállaló végzett munkát a helyszínen, közülük 34 főt érintett az ellenőrzés. A 34 fő munkavállaló közül 22 főt feketén foglalkoztatott a szabálytalanságot elkövető 4 munkáltató.

A második építkezésen 10 munkáltatót vontak ellenőrzés alá. A 10 munkáltatóból 4 munkáltatónál tárt fel az ellenőrzés bejelentés nélküli foglalkoztatást. Az ellenőrzéssel érintett 38 munkavállaló közül 19 főt feketén foglalkoztatott a szabálytalanságot elkövető 4 munkáltató. A harmadik építkezésen, a helyszínen 12 munkáltató foglalkoztatott munkavállalókat, közülük 10 munkáltatót vontak ellenőrzés alá a felügyelők. A 10 munkáltatóból 6 munkáltatónál tárt fel az ellenőrzés bejelentés nélküli foglalkoztatást. Összesen 45 munkavállaló végzett munkát a helyszínen, közülük 37 főt érintettek az ellenőrzések. A 37 munkavállaló közül 18 főt feketén foglalkoztatott a szabálytalanságot elkövető 6 munkáltató. A helyszínen munkát végzett és ellenőrzésre került 18 fő harmadik országbeli – ukrán állampolgárságú – munkavállaló is, akik közül 10 főt szabálytalanul, bejelentés nélkül foglalkoztattak.

b) Mezőgazdaság

A mezőgazdasági ágazatra 2021. első háromnegyed évben az ellenőrzések 3 %-a esett (328 db), összesen 257 intézkedés történt és 75 db munkaügyi bírság kiszabására került sor 18 574 800 Ft összegben. Az ellenőrzött 1 381 munkavállalóból 809 főt érintett valamilyen szabálytalanság, ebből a feketén foglalkoztatott munkavállalók 272 főt tettek ki.

Több megyében a mezőgazdaságnak tradicionálisan jelentős szerepe van. Az ágazatban jelen vannak az alkalmi munka keretében foglalkoztatók és a nagyobb volumenű mezőgazdasági termelésre berendezkedett – nagy létszámú munkaerőt foglalkoztató - vállalkozások is. Itt jellemző leginkább az atipikus foglalkoztatás (többnyire egyszerűsített foglalkoztatás keretében mezőgazdasági idénymunka).

A mezőgazdasági munkák gyakran a műúttól távolabb, az idegennek szinte fellelhetetlen, szélsőséges időjárási viszonyok mellett nehezen megközelíthető munkaterületen folynak, a sík terep adottságai révén pedig az idegen autót - ellenőrzést- könnyű már messziről „kiszúrni”, így a munkáltatók bíznak az ellenőrzések elmaradásában és sokszor tudatosan nem jelentik be a munkavállalókat.

Gyakran munkaerőhiány jellemzi az ágazatot, melyet olyan külföldi munkavállalókkal próbálnak pótolni, akik alacsonyabb munkabérért is elvállalják a mezőgazdasági munkákat.

Az ellenőrzések érintettek az ágazathoz tartozó olyan foglalkoztatókat is, amelyek a termelési tevékenység mellett az általuk előállított javak értékesítését is végezték.

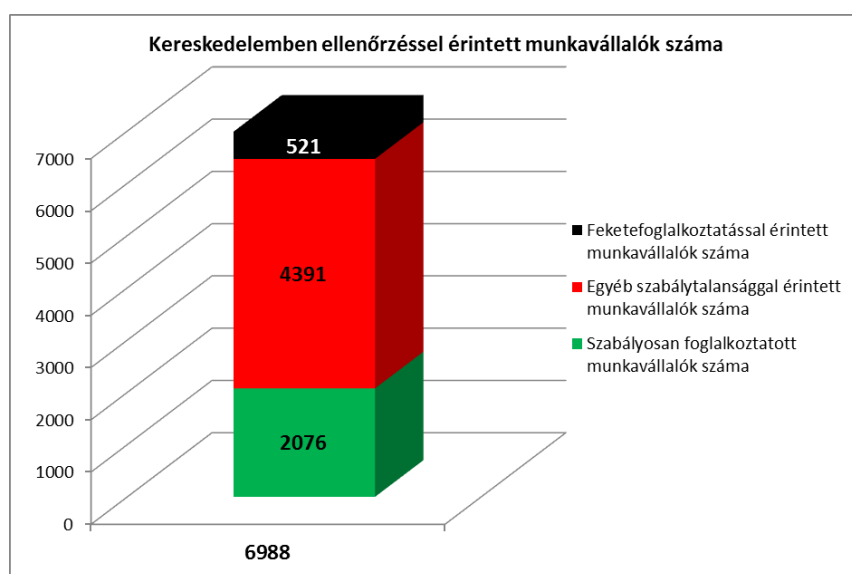
A foglalkoztatás-felügyeleti hatóság az ágazat ellenőrzése tekintetében fontosnak tartja a társhatóságokkal közös ellenőrzésekbe való bekapcsolódást, különös figyelmet fordítva a munkacélú kizsákmányolás vélelmezhető megvalósulási formájának feltárására. Sok esetben ezek a munkaterületek műúttól távoli, „eldugott” helyen, szinte csak a helyiek által ismert tanyavilágban, földterületeken találhatók.

Példa: 2021. szeptemberben Csongrád-Csanád megyében egy őstermelővel szembeni panasz alapján történt ellenőrzés társhatósággal közösen. A panaszos személyesen jelent meg a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság hivatali helyiségében és elmondta, hogy egy tanyán 3 éven át bejelentés nélkül foglalkoztatta az őstermelő. Szóbeli megállapodás alapján napi 8 órában végzett munkát, állatgondozó munkakörben. Az őstermelő munkabér ellenében foglalkoztatta, szállást és teljes ellátást biztosított részére. Mivel a munkabérét nem fizette meg részére teljes egészében, ezért felmondott. A közös ellenőrzésen a rendőrség, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság, és a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság vettek részt. A bejelentésben megjelölt munkaterületet a rendőrség előzetesen feltérképezte. Az ellenőrzés megkezdésekor 1 román állampolgár végzett munkát mezőgazdasági segédmunkás munkakörben, aki az őstermelő tulajdonában lévő háziállatokat látta el. A munkavállaló bejelentése nem történt meg. A munkavállaló elmondása szerint, pár napja tartózkodott a tanyán, állatgondozási feladatokat lát el. Az őstermelő részére végez munkát, aki ezért részére szállást és napi háromszori étkezést biztosít. A helyszínen volt az őstermelő is, aki elmondta, hogy a tanyán az ellenőrzéskor tartózkodó román állampolgár próbaidőn van, munkabérben még nem állapodtak meg, teljes ellátást kap, ezért segít neki az állatgondozásban.

Az ellenőrzés eredményeképpen megállapításra került, miszerint a munkáltató jogellenesen foglalkoztatta a román állampolgárságú munkavállalókat (a panaszbejelentőt és a helyszíni ellenőrzéskor munkát végző személyt), bejelentésük az illetékes adóhatóság felé a munka megkezdése előtt nem történt meg, továbbá 1 fő esetében a munkavállaló részére megállapított munkabért nem fizette meg teljes körűen.

c) Kereskedelem

2021. szeptember 30-ig 2 829 db ellenőrzés esett erre az ágazatra (25 %). A 3 209 db intézkedés mellett 308 db munkaügyi bírságot szabott ki a hatóság 32 695 500 Ft összegben. Az ágazatban 6 988 munkavállalót vontak ellenőrzés alá, melyből 4 912 főt érintett szabálytalanság. Ebből 521 főnek volt rendezetlen munkaviszonya.

Az ágazatból jellemzően a mikro-, kis- és közepes méretű munkáltatókat érinti ellenőrzés, mert tapasztalatok szerint a multinacionális munkáltatók szabálykövetőbb gyakorlatot folytatnak, az ott előforduló hiányosságok többnyire adminisztratív okokra vezethetők vissza. A kereskedelmi ágazatban jellemző, hogy a kereskedelmi egységek minimális munkavállalói létszámmal, a munkaidő kitolásával igyekeznek a nyitvatartási idő alatt üzemelni, megsértik a munkaidő-beosztására, a munkaidőkeretre, a napi-, heti munkaidőre vonatkozó jogszabályi előírásokat.

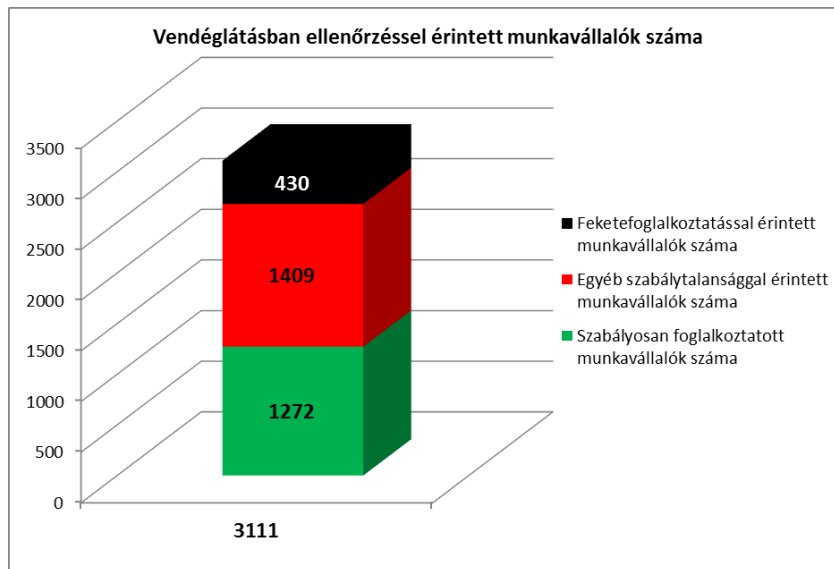
Az ágazatnak nincs tipikus szabálytalansága, a főbb jogsértések mindegyikével lehet találkozni.

A munkáltatók annak érdekében, hogy leplezzék a munkaidő, pihenőidő szabályainak megsértését, gyakran hiányosan – nem napra készen - vezetik a jelenléti ívet, azokon több napra vonatkozóan nincs bejegyzés. Ezek utólag kerülnek kitöltésre, de az így rögzített időadatok már nem a valós munkavégzést tükrözik, hanem a kötelező havi óraszámnak megfelelő időadatokat, lehetőleg egyműszakos munkarendben, csak délutános vagy csak délelőtti felbontásban, szigorúan a nyitvatartási időhöz igazítva, elkerülve így a műszakpótlék fizetési kötelezettséget.

Példa: Vas megyében egy egyéni vállalkozó által üzemeltetett ruházati üzletben 2021. július közepén került sor foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzésre. Megállapítást nyert, hogy a vállalkozó egy fő eladó munkakörben foglalkoztatott munkavállalójának nem fizette ki a jogszabályban előírt határidőben a 2021.06. havi munkabért, a kifizetett 2021.03-06. havi munkabérek elszámolásáról a jogszabályban előírt határidőben írásbeli tájékoztatást nem adott, továbbá a munkavállaló munkaidejét 2021.07. hónapban az ellenőrzés megkezdéséig nem tartotta nyilván.

d) Vendéglátás

2021. első háromnegyed évben a vizsgálatok 10 %-a (1 118 db) esett erre az ágazatra. Az összesen 1 106 db intézkedés mellett 207 db munkaügyi bírságot szabtak ki, összesen 28 768 800 Ft összegben. A 3 111 ellenőrzéssel érintett munkavállalóból 1 839 főt foglalkoztattak szabálytalanul. Feketefoglalkoztatás 430 főt érintett.

Az ágazatban - hasonlóan a kereskedelemhez - minden főbb szabálytalanság előfordul. Itt is jelentős a munkaidő-nyilvántartás hiánya vagy hiányos vezetése és a munkaidővel kapcsolatos jogsértések (napi, heti munkaidő megengedett mértékének túllépése, munkaidő-beosztás hiánya). Utóbbi szabálytalanságok rendszeresen összekapcsolódnak, hiszen vagy a munkavállaló dolgozik a megengedett munkaidőn felül (munkaidővel kapcsolatos szabálytalanság), vagy ami lényegesen gyakoribb, hogy ennek leplezése valósul meg szabálytalan nyilvántartással.

Említést érdemel, hogy a vendéglátásban a munkavállalók a nyitvatartási időnek megfelelően dolgoznak, így munkaidő meghaladja a napi 12 órás felső határt, előfordul 16 órás munkavégzés is. Általában 1-3 nap munkavégzést követően kerül sor pihenőnapra. A munkaidő-nyilvántartásban a ledolgozott órákat úgy rögzítik, hogy a napi munkaidő nem haladja meg a 12 órát, így leplezve a munkaidővel kapcsolatos jogsértést.

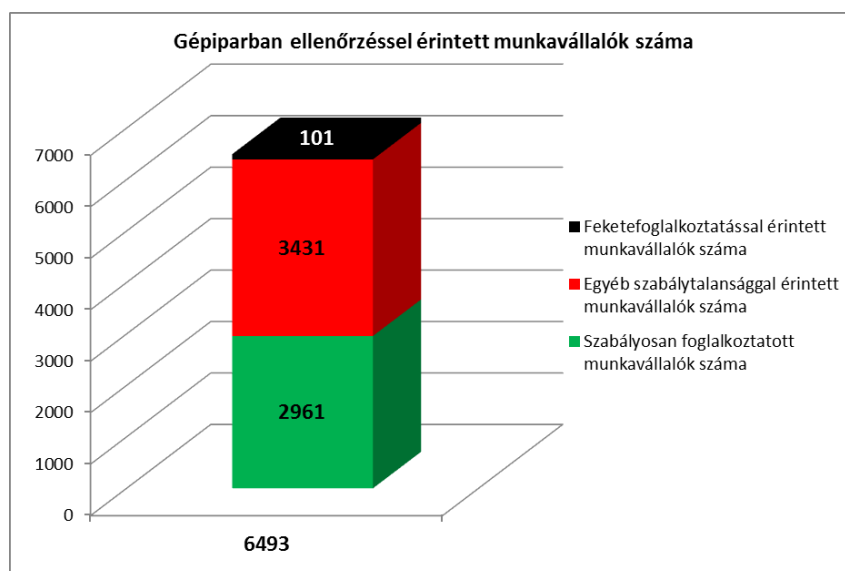
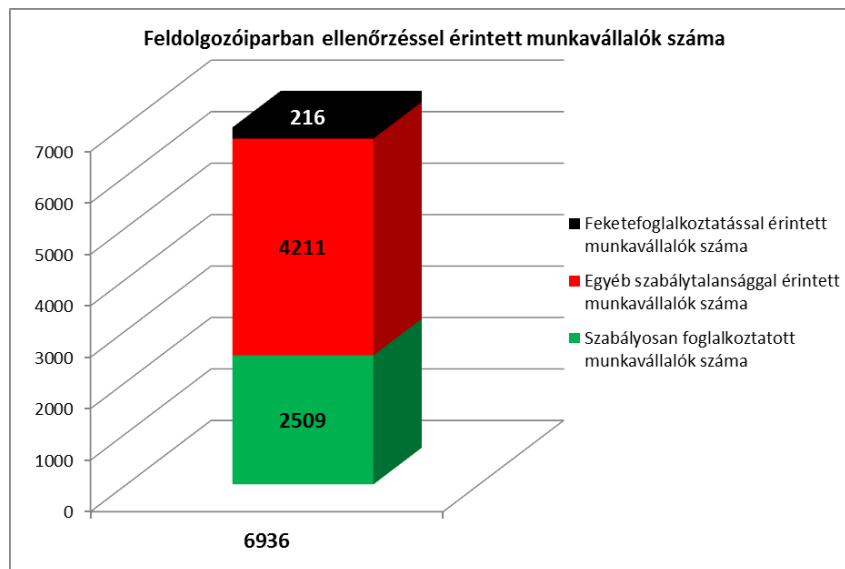
Az ellenőrzési tapasztalatok szerint, sok esetben hallgatólagos megegyezés van a jelenléti ív, a bérlapok és a bejelentett, illetve a valós óraszámot tekintve a felek között. A munkáltatók mindenhol próbálják a járvány okozta bevételkiesést kompenzálni, ezért minden lehetőséget megragadnak a kiadások csökkentésére, sajnos a munkavállalók bejelentésének teljesítése, illetve munkavállalók foglalkoztatásával összefüggő járulék megfizetés sem kivétel ez alól.

Példa: Komárom-Esztergom megyében egy fürdő büféjében 2021. júliusban a fogyasztóvédelmi hatósággal történt közös ellenőrzés. A munkavégzési helyen a munkáltató munkaviszonyban, írásba foglalt munkaszerződéssel 12 munkavállalót alkalmazott, valamint egyszerűsített foglalkoztatás keretében is dolgoztak munkavállalók. Megállapítást nyert, hogy 1 egyszerűsített foglalkoztatás keretében (alkalmi munka) alkalmazott munkavállaló munkanapjai teljes körűen nem lettek bejelentve. A ledolgozott munkanapok közül 3 napra elmaradt a bejelentés. A helyszíni ellenőrzés időpontjáig 4 munkaviszony keretében foglalkoztatott munkavállaló írásbeli munkaszerződéssel nem rendelkezett. A munkaidő-nyilvántartás 2 munkavállalót érintően hiányos volt. Nem tartalmazta több munkanapon a munkaidő kezdő- és/vagy befejező időpontját.

e) Feldolgozóipar és gépipar

A hatóság ezekben az ágazatokban az ellenőrzések 7 %-át tartotta (782 db) 2021. szeptember végéig. A jogsértések miatt összesen 871 intézkedést és 129 db munkaügyi bírságot hoztak

(43 550 500 Ft összegben). Összesen 13 429 munkavállalót vontak ellenőrzés alá, ebből 7 959 munkavállalót foglalkoztattak szabálytalanul. Feketefoglalkoztatás 317 főt érintett az ágazatokban.

Az ágazati sajátosságok miatt a feltárt jogsértések az esetek számottevő részében nagyobb munkavállalói csoportot érintenek, de volt példa néhány főt érintő szabálytalanságra is.

Jellemző a munkaidő-beosztásra vonatkozó szabályok be nem tartása, a munkaidőkeret kezdő- és befejező időpontjáról szóló írásbeli tájékoztatás közlése, valamint a hiányos munkaidő-nyilvántartás vezetése. A nyilvántartás gyakran nem tartalmazta a munkaidő kezdő- és befejező időpontját, vagy az adatok nem naprakészek és/vagy valótlanok.

Esetenként a munkavállalók részére a ledolgozott órák után járó munkabért kifizetik, azonban a túlórák egy részének leplezésére a bérelszámoláson a rendkívüli munkaidő más jogcímen (jutalom, mozgóbér) kerül elszámolásra, kifizetésre. A munkavállalók nehezen kontrollálják a ledolgozott órák után járó, részükre kifizetett munkabér összegét, nem igazodnak el a bérfizetési jegyzéken feltüntetett jogcímenek.

A feldolgozóipari és gépipari munkáltatók általában képzett munkaügyi jogi háttérrel rendelkeznek, ezért sokszor gazdasági megfontolásból (pl. rendelések teljesítése miatt munkaszüneti napon történő foglalkoztatás) követhetnek el szabálytalanságot.

Megállapítható, hogy elsősorban a nagy élőmunka-igényű, és végzettséget, valamint a magyar nyelv ismeretét nem feltétlenül igénylő munkakörökben vannak jelen nagyobb számban a külföldi munkavállalók, ami a feldolgozóipar egyes területeire hatványozottan igaz.

Ki kell emelni a sütőipar területén a külföldi tulajdonban álló pékségeket, melyek ellenőrzése nem csak a szabálytalanul alkalmazott harmadik országbeli állampolgárok nagyobb száma miatt indokolt, de sok esetben a magyar munkavállalókat is visszaélészerűen alkalmazzák. E téren említést érdemel a napi munkaidő maximális mértékének megsértése, az egyéb jogsértéseket leplező munkaidő-nyilvántartás hiánya, a szabálytalan részmunkaidős foglalkoztatás, vagy akár a „próbanap” intézménye is.

Csongrád-Csanád megyében az elmúlt időszakban kiemelt figyelem irányult az építőiparra és az építőipar holdudvarát képező építőanyag kereskedők, fatelepek, „Tüzép telepek”, bútorgyártók, fafeldolgozó üzemek jogkövető gyakorlatának ellenőrzésére.

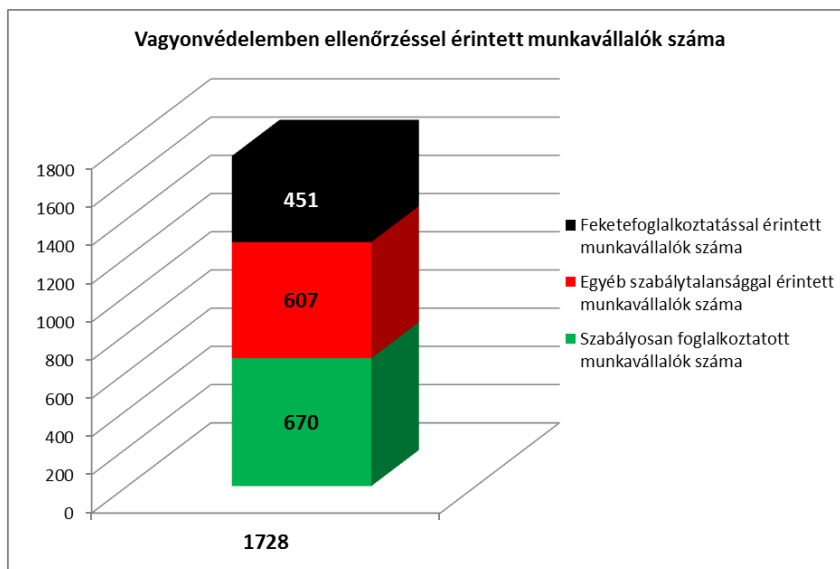
Mivel ezeknél a munkáltatóknál fokozott hangsúlyt kell helyezni az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzésre is, így több esetben a munkavédelmi hatósággal közösen kerültek az ellenőrzések lefolytatásra.

Az ellenőrzések során tapasztalták, hogy bejelentés nélküli foglalkoztatás ritkábban fordult elő. A hatóság ellenőrzési tapasztalatai szerint, ezen a területen foglalkoztatók nagymértékben kiveszik a részüket az építőipar kiszolgálásából, ami az elmúlt időszakban fokozott ellenőrzés alá esett. Az állandó hatósági jelenlét pedig kedvezően befolyásolhatta a munkáltatók jogkövető magatartását, továbbá, hogy ki tudják szolgálni a megnövekedett vásárlói igényeket szükségük van a megbízható, állandó munkaerőre.

Példa: Tolna megyében 2021. júliusban foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzés lefolytatására került sor egy pékségben, ahol 5 munkavállaló végzett munkát sütőipari segédmunkás, bolti kisegítő, eladó munkakörökben. A foglalkoztató 1 albán állampolgárt írásba foglalt munkaszerződés nélkül, munkaviszony keretében (próbamunka), részmunkaidőben (napi 5 óra), sütőipari segédmunkás munkakörben, a kötelező legkisebb munkabér időarányos összegéért foglalkoztatta. Az albán fiatalokú foglalkoztatott összevont kérelmezési eljárás alapján kiadott tartózkodási engedéllyel, illetve munkavállalási engedéllyel nem rendelkezett. A munkáltató továbbá 3 foglalkoztatottat érintően megsértette a munkaidő nyilvántartására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket.

f) Nyomozási és biztonsági tevékenység

Az ellenőrzések 6 %-a (664 db) érintette a személy- és vagyonvédelmi ágazatot 601 db intézkedéssel. A vizsgálatokból 111 végződött munkaügyi bírsággal (33 281 600 Ft). Az ellenőrzéssel érintett 1 728 munkavállalóból 1 058 főt érintett valamilyen jogsértés és 451 munkavállalót foglalkoztattak feketén.

Jellemzőek a súlyos munkaügyi szabálytalanságok, amelyeket többségében a munkáltatók vélhetően szándékosan követnek el. A bejelentés nélküli foglalkoztatás mellett a vállalkozások a munkaidővel, nyilvántartási kötelezettséggel, munkabérrel kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseket sem tartják be.

Még mindig gyakran előfordul, hogy a munkáltatók kiléte az ellenőrzések helyszínén nehezen állapítható meg, sőt a későbbiek során is nehezen tisztázható. Ez főként abból adódik, hogy a munkavállalók háromhavonta új munkaszerződést kapnak, új munkáltatótól. A munkavállalók nem tudják megnevezni, hogy az ellenőrzés napján ki a munkáltatójuk, esetleg csak a fővállalkozót tudják megnevezni, mivel az ő egyenruhájukat hordják, vezetik az őrnaplójukat vagy szolgálati naplójukat. A munkáltatók az ellenőrzés folytatásaként sok esetben nem együttműködőek, nehezen megtalálhatóak, nem szolgáltatnak adatot a hatóság számára.

A munkáltatók ellenőrzése az iratbecsatolások gyakori elmulasztása miatt nehézkes, időben elhúzódik, javulás nem figyelhető meg. Probléma, hogy a munkáltatók a hivatalos cégkivonatban szereplő címeken nem elérhetőek, nem vesznek tudomást az ellenőrzésről, a munkáltatókat nem érdekli a vizsgálatok kimenetele. A munkáltatók jelentős része - többnyire a vagyonvédelmi ágazat kis- és középvállalkozásai - nem is törekszik a szabályos működésre, sőt minden lehetséges eszközzel akadályozza az ellenőrzéseket. Azok a munkavállalók, akik már régebb óta dolgoznak a vagyonvédelmi ágazatban, sokszor évekre visszamenőleg felsorolnak több munkáltatót, akiknél alkalmazásban álltak ugyanazon a munkahelyen.

Jellemző, hogy az ellenőrzés alkalmával csak jegyzőkönyvön kívül hajlandók elmondani a munkavállalók, hogy a kivett szabadságokat nem fizeti ki a munkáltató, pótlékokat szintén nem fizet, csak egy szóban meghatározott órabért, hiába szerepel a munkaszerződésben havibér + pár ezer forintos pótlékátalány. A teljesített munkaidő pedig általában jelentősen meghaladja a rendes havi munkaidőt, mivel a munkakört automatikusan készenléti jellegű munkakörnek minősíti a munkáltató.

A vagyonőri munkakör azonban sok esetben nem készenléti jellegű, ennek ellenére a munkáltatók gyakran szabálytalanul ilyen formában foglalkoztatják munkavállalóikat, komoly anyagi hátrányt okozva nekik.

A munkabér bérpapíron a minimálbér, illetve a garantált bérminimum havi összege, de a kifizetés szinte mindig órabérben történik, a ledolgozott órák után a felek által megállapodott, a

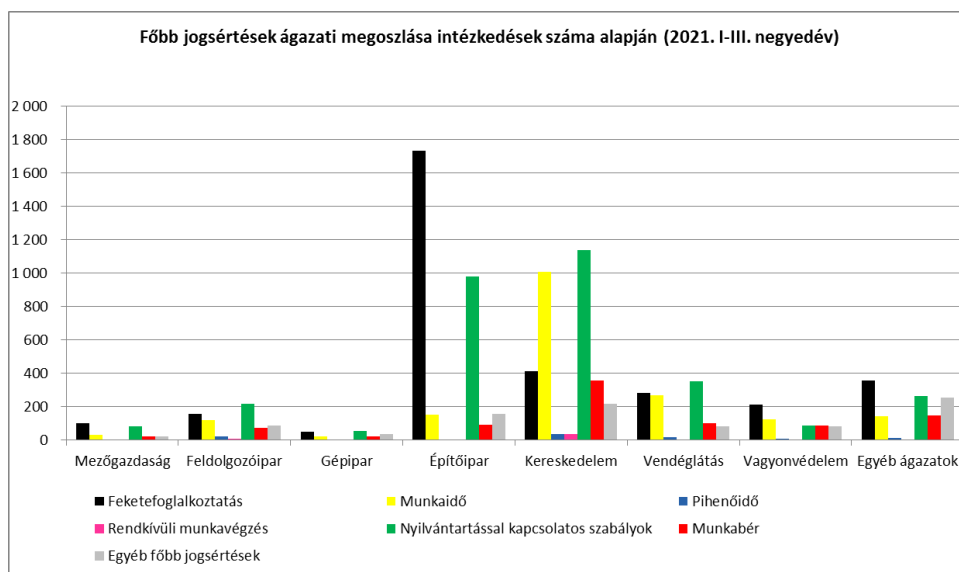
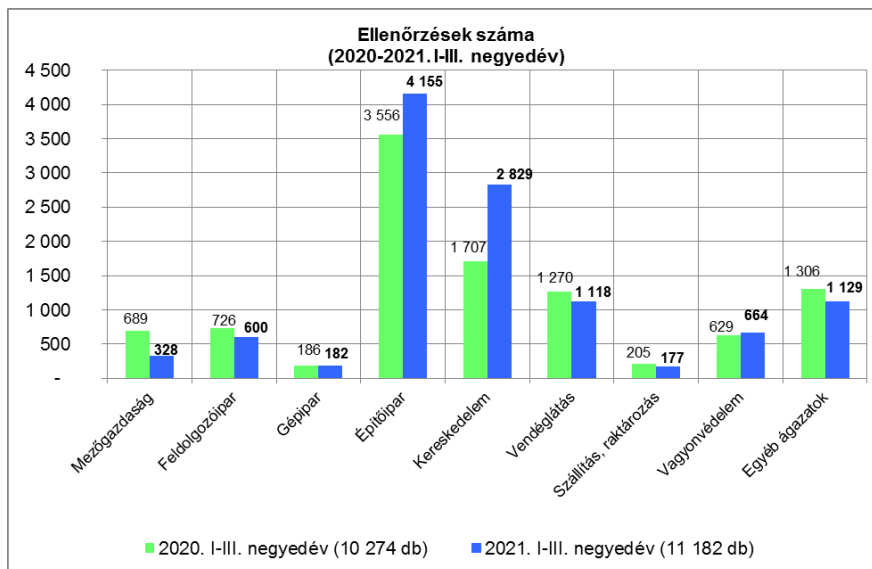
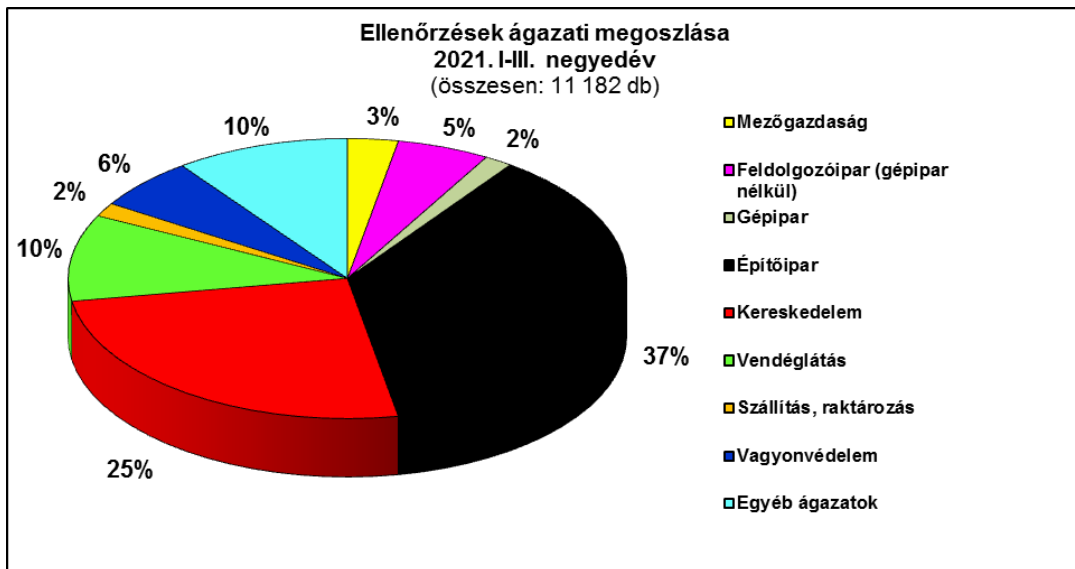
jogszabályban rögzítettekénél magasabb összeggel. A bérfizetés a dolgozók elmondása szerint hivatalos és nem hivatalos részre tagolható.

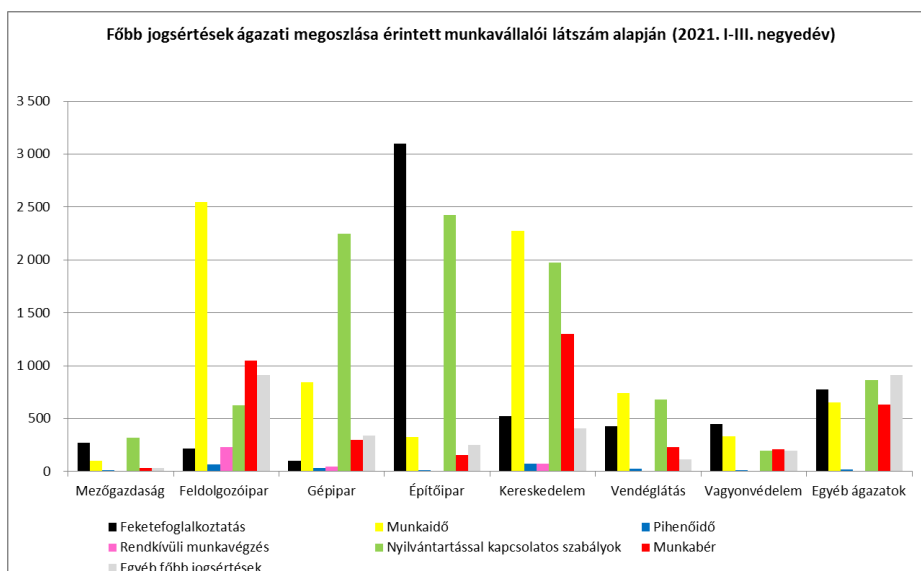
Gyakori a nyugdíjas munkavállalók foglalkoztatása, alkalmazásukat a kedvezőbb adózási szabályok teszik vonzóvá. Több esetben találtak munkavégzés közben egyéni vállalkozó vagy önkénteskedő vállalkozási szerződés keretében, de előfordult az ágazatban a több munkáltató által létesített munkaviszony is, a munkáltatók továbbra sem kedvelik az egyszerű, egy munkáltató által létesített jogviszonyt, folyamatosan keresik a kiskapukat.

Példa: Hajdú-Bihar megyében egy telephelyen található munkavégzési helyen működő munkáltatónál az eljáró kormánytisztviselők foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzést folytattak le. A munkáltató alkalmazásában 9 munkavállaló végzett vagyoni védelmi munkát. Az eljáró kormánytisztviselők az ellenőrzés, valamint az azt követő iratvizsgálat során megállapították, hogy a munkáltató az ellenőrzés alá vont 9 munkavállaló közül 6 munkavállalót bejelentés nélkül foglalkoztatott. A munkáltató további 2 főt érintően megsértette a foglalkoztatásra irányuló jogviszony megszűnésével összefüggő igazolások kiállításának és kiadásának szabályait.

Bács-Kiskun megyében a vizsgált időszakban foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzés került lefolytatásra egy áruház biztonsági őrzését végző cégénél. Az ellenőrzés helyszínén 3 munkavállaló végzett vagyoni őrzési munkát, munkaviszony keretében. A telephely őrzését egyébként összesen 6 fő látta el (1 fő alkalmi munkavállalóként.) A helyszínen semmilyen munkaidői dokumentum nem volt, sem munkaidő-nyilvántartás, sem munkaidő beosztás, kizárólag a szolgálati napló, amelyről fényképfelvétel készült. A munkavállalók elmondásuk szerint napi 12-24 órás szolgálatot látnak el, munkaidő-nyilvántartást nem vezetnek, munkaidő beosztást szóban beszélnek meg egymás között, szabadságot a tavalyi évben nem vettek ki. A munkáltató becsatolta a kért munkaidői dokumentumokat. A becsatolt dokumentumok alapján megállapítható, hogy a munkavállalók részmunkaidőben voltak foglalkoztatva, a bejelentésük is ez alapján történt meg, viszont a tényleges munkavégzésük napi 12-24 óra. A munkáltató ezen felül megküldte a munkavállalók kéthavi munkaidő-nyilvántartását is, amely teljesen eltérő adatokat tartalmazott a helyszínen lévő szolgálati napló adataival, amelyek a tényleges munkavégzésüket bizonyítják. A munkáltatóval szemben megállapítást nyert, hogy részmunkaidős foglalkoztatás mellett teljes munkaidőben alkalmazta a munkavállalókat, ill. nem volt munkaidő beosztásuk, a munkaidőjüket nem a valóságnak megfelelően vezette, szabadságot nem adott ki a munkavállalóknak a 2020. évben.

3. Utóellenőrzés

Utóellenőrzés keretében elsősorban a jogviszony bejelentésére kötelező határozatok teljesítését vizsgálta a munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság. Az ellenőrzések során feltárt feketefoglalkoztatás legalizálását a munkáltatók a legtöbb esetben már az ellenőrzést követően, annak hatására még a határozat meghozatala előtt, az eljárás során megtették.

Az utóellenőrzések során a jogerőre emelkedett, feketefoglalkoztatás tárgyában kiadmányozott döntések alapján 5 495 munkavállaló jogviszonyának rendezése volt vizsgálható, mely létszám 94,8 %-ának utóellenőrzése teljesült.

A jogerőre emelkedett, feketefoglalkoztatás tárgyban kiadmányozott határozatok alapján 2 776 munkáltató volt vizsgálható, ebből a foglalkoztatók 94,7 %-ának utóellenőrzése teljesült.

A tapasztalatok szerint azok a munkáltatók nem teljesítik a határozati kötelezések végrehajtását, akik már az alapeljárás során sem voltak együttműködőek, az átvett idézésekre nem jelentek meg, a küldemények „nem kereste” vagy „ismeretlen helyre költözött” jelzéssel érkeztek vissza.

A „feketefoglalkoztatással” kapcsolatos **utóellenőrzés jelentősége** azért kiemelkedő, mert a kötelezés végrehajtásával teljesül az ellenőrzés célja. A munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság így tud **hozzájárulni a legális adózó munkahelyek számának növeléséhez, a munkavállalók alapvető jogainak** (biztosított jogviszony, tényleges szolgálati idő rögzítése, egyéb jogviszonyhoz kapcsolódó szabályok betartatása, stb.) **védelméhez, valamint a tisztességes verseny érvényre juttatásához és a jogkövető vállalkozások versenyhátrányának csökkentéséhez.**

4. Társhatósági ellenőrzések

A **társhatóságok közreműködésével** 2021. szeptember 30. napjáig **2 485 munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzés** zajlott, mely az összes vizsgálat 22,2 %-át jelenti. Ez a magas szám a 2021. június 21. és július 30. között a munkavállalók jogviszonyának rendezettsége érdekében a foglalkoztatásra vonatkozó alapvető szabályok érvényre juttatására irányuló akcióellenőrzésére vezethető vissza. Egyfelől az akcióellenőrzés egyik kiemelt feladata a harmadik országbeli állampolgárok szabálytalan foglalkoztatására vonatkozó rendelkezések megtartásának vizsgálata volt, mely miatt társhatósági együttműködés történt az

Országos Idegenrendészeti Főigazgatósággal. Másfelől a kormány gazdaságfehérítési céljának megvalósítása érdekében az akcióellenőrzés során felmerült annak indokoltsága, hogy a feketefoglalkoztatással szembeni társhatósági együttes fellépés kampányszerűen indokolt a nyári időszakban, különös tekintettel az építőiparban tapasztalható visszaélésekre, így különböző hatóságokkal (Nemzeti Adó-és Vámhivatal, rendőrség, építésfelügyeleti hatóság, munkavédelem) is fokozott közreműködések történtek.

A rendőrséggel „hagyományosan” magas volt a közös ellenőrzések száma. A munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság a rendőrség segítségét rendszerint olyan munkáltatók vonatkozásában, olyan munkavégzési helyszíneknél ellenőrzésénél kéri, ahol a hely jellege azt megkívánja, illetve ahol korábban a foglalkoztató megghiúsította az ellenőrzést, vagy jelentős mértékben akadályozta azt. A 2021. szeptember 30-ig a rendőrhatalósággal közösen 708 ellenőrzést folytattak le a munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság képviselői.

A munkavédelmi hatósággal 720 közös ellenőrzés történt.

A fenti akcióellenőrzésen túl a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda Felderítő Főosztály Emberkereskedelem Elleni Osztályának megkeresése alapján 2021. június 1. napján került sor az Országos Idegenrendészeti Főigazgatósággal együtt a munkacélú kizsákmányolás beazonosítását és felszámolását célzó Közös Akció Nap lebonyolítására.

Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatósággal - a korábbi évek során már kialakított szakmai együttműködésére alapozva - hatékonyan, gyorsan és szakszerűen valósultak meg az ellenőrzéssorozatok és 2021. szeptember 30-ig 319 közös ellenőrzés valósult meg.

A társhatósági együttműködések évek óta hatékonyan zajlanak, egymás munkáját segítve, kiegészítve járnak el az érintettek. Jól megszervezett, összehangolt, helyszíni ellenőrzéseket folytatnak le. A közös ellenőrzések előkészítési fázisában a hatóságok egymástól több releváns adathoz, érdemi információhoz jutnak, illetve lehetőség van a helyszíni ellenőrzések során is adat- és információcserére.

5. A közigazgatás szolgáltató jellegének érvényesülési formái

A foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatósági ellenőrzéssel kapcsolatos állami irányítási feladatokat lát el, illetve részt vesz a munkaügyi előírások végrehajtásának elősegítését szolgáló **tájékoztató, felvilágosító tevékenység** ellátásában. A tapasztalatok szerint a munka világának szereplői a honlapon naponta akár több kérdést is feltesznek, melyekre adott válaszok ugyanott csoportosítva is megjelennek.

2021. szeptember 30-ig közel 240 db honlapon (a hatóság külső honlapján működtetett tájékoztatás/felvilágosítás menüpont használatával), valamint postai és e-mail útján érkezett **kérdés, panasz, valamint közérdekű bejelentés került megválaszolásra**. Emellett a hatóságok országosan közel 900 ügyben adtak tájékoztatást a 2021. év januártól szeptemberig terjedő időszakában.

Tervezett nyílt napokra, rendezvényekre a veszélyhelyzet kihirdetése miatt nehezen volt lehetősége a hatóságoknak az első félévben, de az év második felében a munkavállalók és munkáltatók szélesebb körű tájékoztatása „visszatért a régi kerékvágásba”. A foglalkoztatás-felügyeleti hatóság több megyében foglalkoztatási kiállításokon, saját rendezésű nyílt napokon, kamarákkal közösen, a Biztonság Hete programsorozat keretében adott felvilágosítást az érdeklődőknek a hatóság munkájáról és a hatályos foglalkoztatási szabályokról.

6. Összegzés

- A **koronavírus járvány** miatt kihirdetett veszélyhelyzet következményeként a munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság működésében is jelentős változások álltak be, ezért az ellenőrzési **adatokat ennek figyelembevételével kell értékelni.**
- A munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti ellenőrzéseket számos körülmény **nehezítette** (vendéglátó és kereskedelmi munkáltatók bezárása, szakügyintézők betegsége).
- Az ellenőrzéseket jogszabályváltozás és új módszerek (távellenőrzés, előzetes értesítés) is **befolyásolták.**
- 2021. szeptember 30-ig a munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság **11 182 munkáltatót** ellenőrzött, a vizsgálatok során a **foglalkoztatók 68 %-nál tárt fel munkaügyi jogsértéseket**, amelyek az ellenőrzés alá vont **munkavállalók (41 596 fő) 62 %-át érintették.**
- Az ellenőrzési tapasztalatok szerint továbbra is meghatározó a **feketefoglalkoztatás**, mely a vizsgálatokkal érintett munkavállalók **14,10 %-át** tette ki (5 863 fő). Az ellenőrzéssel érintett munkavállalókhoz viszonyítva a **feketefoglalkoztatással érintett munkavállalók aránya mérséklődött 2021. első háromnegyed évben.**
- A feketefoglalkoztatás aránya az ellenőrzéssel érintett munkavállalókra vetítve **pozitívabb** képet fest, egyedül csak a vagyonvédelemben történt számottevő növekedés.
- Az építőiparban a **mérséklődés ellenére** továbbra is megfigyelhetők az utóbbi évek feketefoglalkoztatással kapcsolatos nagy számai és a **vagyonvédelemben és a mezőgazdaságban is** magas a feketén foglalkoztatottakra vonatkozó arányszám a 2011. óta vizsgált időszak adataihoz viszonyítva. A **vendéglátásban** a koronavírus kedvezőtlen hatásai enyhülni látszanak.
- A munkabérrel kapcsolatos szabálytalanságokon belül a megemelt összegű **minimálbérrel és garantált bérminimummal kapcsolatos szabálytalanságok továbbra sem jellemzőek.**
- Az **Országos Idegenrendészeti Főigazgatósággal** történő **közös együttműködések** (akciónap, nyári akcióellenőrzés) **hatékonyan, gyorsan és szakszerűen** valósultak meg.
- A munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóság **továbbra is törekszik arra, hogy az ellenőrzések jelentős többsége olyan munkahelyekre irányuljon, ahol ténylegesen megsértik a munkavállalók jogait, tehát hatékonyan történjen az ellenőrzési célpontok kiválasztása.**

Forrás: a munkaügyi / foglalkoztatás-felügyeleti hatóságok 2021. első háromnegyed éves beszámolóí